

ΤΟ ΒΗΜΑ 03/10/2004

Της Μυρτώς Λοβέρδου

Ελένη Χατζηαργύρη

Μια ξεχωριστή δασκάλα

Μέσα από τις συνεντεύξεις της η ηθοποιός είχε μιλήσει για όλους και για όλα

Η Ελένη Χατζηαργύρη, που έφυγε από τη ζωή το πρωί της περασμένης Παρασκευής, ήταν μία από εκείνες τις ελάχιστες γυναίκες που ήξεραν να συνδυάζουν την τέχνη με τη ζωή. Έχοντας συμπληρώσει έξι δεκαετίες στο θέατρο, έχοντας ερμηνεύσει «όλους» τους ρόλους, παρέμεινε ένας άνθρωπος γεμάτος ενδιαφέροντα για τα μικρά και τα μεγάλα, μια ξεχωριστή Δασκάλα. Δύσκολα να σκεφθεί κανείς το θέατρο χωρίς την παρουσία της στο σανίδι ή στην πλατεία, αφού παρακολουθούσε παραστάσεις όποτε δεν έπαιζε η ίδια. Το 2004 το Πανεπιστήμιο Αθηνών της επεφύλαξε τη μέγιστη τιμή: να είναι η πρώτη ηθοποιός που αναγορεύθηκε επίτιμη διδάκτωρ. Η ίδια είχε εκφράσει πολλές φορές τις σκέψεις της σε συνεντεύξεις που είχε παραχωρήσει τα τελευταία χρόνια στο «Βήμα», αποσπάσματα των οποίων παραθέτουμε.

Από την τελευταία θεατρική εμφάνισή της στην «Κυρία Κλάιν» στο Θέατρο Εξαρχείων, με τη Χριστίνα Αλεξανιάν και στο βάθος την Αννίτα Δεκαβάλλα

Το χάδι του Κουν

«Δεν νομίζω ότι έχει υπάρξει μαθητής του Κουν που να μη νιώθει υπερήφανος γι' αυτό. Εγώ τον γνώρισα μαθήτρια της τετάρτης γυμνασίου. Με πήγε η γυναίκα του Σκουλούδη γιατί της άρεσε η φωνή μου. Χρειάστηκε να περάσουν τρεις ημέρες για να καταφέρω να του πω το όνομά μου. Εκείνος με πίστεψε και έτσι έμεινα εκεί. Ανήκω στην πρώτη γενιά αποφοίτων της σχολής του. Για περίπου μία δεκαετία πηγαينوερχόμουν στο Θέατρο Τέχνης. Αν και δεν συμφωνούσε με την ιδέα του γάμου, γιατί δεν ήθελε να ασχολούμαστε με τίποτε άλλο εκτός από το θέατρο - ούτε φλερτ ούτε τίποτε - ήταν εκείνος που με πάντρεψε. Θυμάμαι ότι μου έκανε γαμήλιο δώρο ένα κοχύλι και αυτό το κοχύλι το έχω πάντα. Όπως όλοι, έτσι και εγώ ήμουν γοητευμένη από εκείνον. Μέναμε και οι δύο στην Κυψέλη και τα βράδια γυρίζαμε μαζί με τα πόδια στο σπίτι. Θυμάμαι πάντα ένα χάδι στα μαλλιά μου, όπως θυμάμαι ότι του άρεσε να περπατάμε στη βροχή».

Ο γοητευτικός τύραννος

«Είχα την τύχη να με σκηνοθετήσει ο Δημήτρης Ροντήρης στην τελευταία του παράσταση, το 1981, στην "Ηλέκτρα". Μαζί του κατάλαβα τι θα πει γοητευτικός τύραννος. Όταν πήγαινα στην πρόβα ευχόμουν να πέσει ένα κεραμίδι στο κεφάλι μου και να μην προλάβω να φθάσω. Μόλις άρχιζε όμως μαγευόμουν και εγώ όπως όλοι. Δούλεψα πάρα πολύ και όσο γίνεται με έντιμους τρόπους. Δεν ξέρω αν με βοήθησαν ο χαρακτήρας και το μυαλό μου. Με λένε καλό άνθρωπο, με καλή ψυχή. Θυμάμαι τον Γληνό που με έλεγε Χαζηαργύρη».

Σημαντικές συνεργασίες

«Δεν ξέρω πώς με βλέπουν οι άλλοι. Εγώ προσπάθησα και προσπαθώ να είμαι πάντα εντάξει με τους άλλους και με τον εαυτό μου. Δεν αισθάνομαι ότι κοπίασα στο θέατρο. Νιώθω σαν να ήμουν πάνω σε ένα φτερό και έτσι να συνέβησαν όλα. Το μόνο που θυμάμαι, γιατί ισχύει και σήμερα, είναι το τρακ μου. Κάθε βράδυ όλα αυτά τα χρόνια είχα και έχω τρακ. Για την "Κυρία Κλάιν", τον πιο πρόσφατο και επίσης ιδιαίτερα αγαπημένο μου ρόλο, προτού βγω έπαιρνα ηρεμιστικό. Το τρακ δεν μπόρεσα ποτέ μου να το αντιμετωπίσω. Ήμουν όμως πολύ τυχερή στη ζωή μου, στο θέατρο. Συνάντησα σημαντικούς ανθρώπους που με πίστεψαν και δεν θέλησα να τους απογοητεύσω. Όταν με διάλεξε ο Κουν, ο Μινωτής, ο Σολομός, ο Μιχαηλίδης και τόσοι άλλοι, μόνο για τύχη μπορώ να μιλάω».

Άνθρωπος του καθήκοντος

Με την Ελλη Λαμπέτη, το 1950, στο έργο του Μολνάρ «Λίλιον»

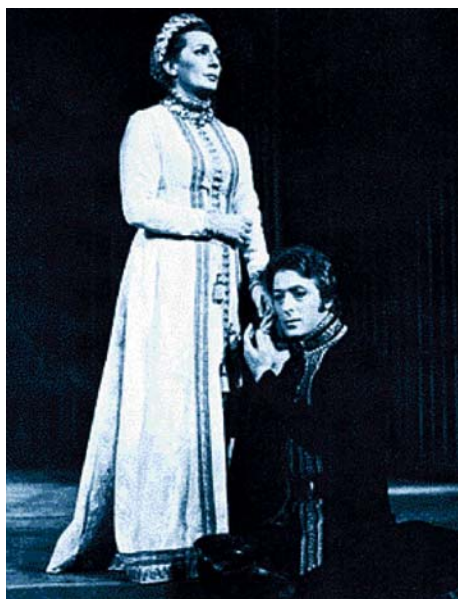

«Είμαι άνθρωπος της πειθαρχίας και η πειθαρχία έπαιξε ρόλο στο θέατρο και στη ζωή μου. Η πειθαρχία δεν είναι για μένα, είναι για τους άλλους, είναι γιατί υπάρχει ανάγκη. Πειθαρχώ επειδή σέβομαι τον άλλον, εκείνον που με εμπιστεύθηκε. Δεν έκανα μπάνια το καλοκαίρι στην Επίδαυρο για να μην πατήσω κανέναν αχινό, όπως μου έλεγε η Παξινού, και κουτσαίνω στην παράσταση. Δεν καθόμουν στον ήλιο, δεν έπινα κρύο νερό, δεν ξενυχτούσα. Έκοψα το τσιγάρο, πρόσφατα βέβαια, όταν σκέφθηκα ότι έχω ευθύνη για την παράσταση στην οποία συμμετέχω και δεν πρέπει να πάθω κάτι. Όχι για μένα, για τους άλλους. Και ομολογώ ότι, αν ο Μινωτής μου είχε πει στα νιάτα μου να κόψω το τσιγάρο για το θέατρο, θα το είχα κάνει. Άλλωστε και στον Κουν πήγα γιατί μου είπε η Σκουλούδη να πάω. Έχω μεγάλη συναίσθηση για τον διπλανό μου. Όπως επίσης δεν θέλω να ενοχλώ. Είναι πολύ σημαντικό για μένα. Την πειθαρχία όμως μου τη δίδαξαν οι άνθρωποι που συναναστράφηκα. Είναι βέβαια και θέμα χαρακτήρα. Όπως είμαι και άνθρωπος του καθήκοντος. Το πρέπει είναι για μένα πολύ σημαντικό. Και ακούω, ακούω τον άλλον, με ενδιαφέρει η γνώμη του. Θυμάμαι ότι ο Μαμάκης μου είχε πει να σταματήσω τις μελό ταινίες εφόσον πρόκειται να παίξω στην Επίδαυρο. Και δεν ξανάκανα κινηματογράφο. Πέρασα και από την επιθεώρηση της εποχής μου. Ήταν λίγο μετά αφότου είχα παίξει τη Ρεβέκκα. Και ο Σιδέρης τότε μου είπε περιπαικτικά: "Η Ρεβέκκα παίζει επιθεώρηση;". Δεν

ξανάπαιξα λοιπόν επιθεώρηση... Γι' αυτό και δεν έχω μετανιώσει για πράγματα που έκανα. Ίσως για πράγματα που δεν έκανα».

Άλλοι καιροί

Βασίλισσα Ελισάβετ στο έργο του Σίλερ «Δον Κάρλος», με τον Χρήστο Πάρλα, το 1975

«Για να προετοιμαστώ για τον ρόλο της Ιούς και να κατεβώ στην Επίδαυρο, το 1963, η Κατίνα Παξινού μου έδωσε τετράδια ολόκληρα με σημειώσεις. Σήμερα πια δεν γίνονται έτσι τα πράγματα, δεν ενδιαφέρονται οι ηθοποιοί. Ξεκίνησα να διδάσκω από το '64 γιατί ένιωσα την ανάγκη να δώσω στα νέα παιδιά όσα μου είχαν δώσει οι δάσκαλοί μου».

Από το μελό στο πορνό

«Έχω πολύ ανεπτυγμένη την αίσθηση του γελοίου και της φθοράς. Δεν θα ήθελα επ' ουδενί αυτό που κάνω να μη μου ταιριάζει. Πάντα κάνω ρόλους της ηλικίας μου. Μου αρέσει να γνωρίζω καινούργιους ανθρώπους, ανθρώπους που εκτιμώ και που μπορώ να πάρω από αυτούς. Πάντα θέλω να μαθαίνω. Εφόσον αισθάνομαι υγιής, όποτε μου τύχει κάτι που να με κάνει να ξεφύγω από την ευτέλεια που συναντώ γύρω μου, το κάνω. Η δική μας ευτέλεια είναι το χρήμα. Το χρήμα έχει κάνει πολύ κακό - και πολύ καλό, φυσικά. Στην εποχή μας δεν υπήρχε καθόλου. Θυμάμαι ότι είχα

γνωρίσει παλιά στο Εθνικό έναν ξένο ηθοποιό που είχε απορήσει με τους μισθούς μας. Φορούσε γυαλιά με σκελετό από χρυσό και μου τα έδειξε. "Μα και να είχα λεφτά" του απάντησα "δεν θα έφτιαχνα χρυσά γυαλιά. Θα με βάραιναν...". Η ευτέλεια πάντως προκύπτει από το γεγονός ότι σήμερα εκείνοι που έχουν το παραπάνω δεν ξέρουν τι να το κάνουν... Δεν πλουτίζουν την ψυχή τους. Είναι θέμα παιδείας, ανατροφής, συμπεριφοράς, τρόπων. Φταίει όμως και η τηλεόραση. Έχει κάνει μεγάλο κακό. Παλιά μας κατηγορούσαν για το μελό. Τώρα είμαστε στο πορνό. Αυτή είναι η διαφορά. Από το μελό περάσαμε στο πορνό. Αλλά πόσο να κρατήσει πια αυτό;».

Το παρόν και το μέλλον

«Και όμως δεν αισθάνομαι το βάρος αυτών των χρόνων στους ώμους μου. Ούτε αναπολώ το παρελθόν. Μόνο ορισμένοι άνθρωποι που έχουν χαθεί μου λείπουν, σαν συντροφιά, σαν κουβέντα. Η εσωτερική μου νεανικότητα οφείλεται στο ενδιαφέρον μου για τη ζωή. Κινούμαι, ζω, κυκλοφορώ, παρατηρώ, παρακολουθώ τι γίνεται γύρω μου. Θέλω να τα βλέπω όλα».

Γιατί να φύγουμε;

«Θυμώνω όταν ακούω συναδέλφους μου να δηλώνουν ότι πρέπει να φύγουμε. Όσο δεν είμαστε ούτε άρρωστοι ούτε χούφταλα, γιατί να φύγουμε; Βλέπω ορισμένους να λένε ότι θα εγκαταλείψουν το θέατρο και μετά επανέρχονται. Και αν το εγκαταλείψουμε, δηλαδή, τι έγινε;».

Καλό ταξίδι, κυρία Χατζηαργύρη.

Το ΒΗΜΑ, 14/07/2002

Ελίζαμπεθ Τέιλορ

Ηθοποιός (1932-)

Της ΣΟΦΙΑΣ ΓΚΑΝΙΑΤΣΟΥ

Ελίζαμπεθ Τέιλορ (όταν ήταν 53 χρόνων)

«Νομίζω ότι επιτέλους αρχίζω να μεγαλώνω. Καιρός δεν ήταν;»

Η Ελίζαμπεθ Ρόζμοντ Τεΐλορ είναι βρετανίδα υπήκοος με γονείς Αμερικανούς, εμπόρους τέχνης, οι οποίοι είχαν εγκατασταθεί στο Λονδίνο για να ανοίξουν μια γκαλερί. Η μικρή Ελίζαμπεθ, με τα βελούδινα βιολετί μάτια και τα στιλπνά μαύρα μαλλιά, έζησε εκεί τα πρώτα επτά χρόνια της ζωής της, ώσπου τα βαριά σύννεφα του πολέμου που απειλούσε όλη την Ευρώπη τους ανάγκασαν να αναζητήσουν ασφαλέστερο τόπο διαβίωσης και επέστρεψαν στο Μπέμπερλι Χιλς. Το πανέμορφο κοριτσάκι δεν πέρασε απαρατήρητο στη γη της show business. Ύστερα από ένα δοκιμαστικό υπέγραψε με τα Στούντιο της Γιουνιβέρσαλ και σε ηλικία 10 ετών είχε ήδη γυρίσει την πρώτη της ταινία (1942). Ένα χρόνο μετά την πήρε η MGM, όπου, με

εξαίρεση τη «Λάσι», δεν είχε άλλη αξιόλογη συμμετοχή, ως το 1944 που έπαιξε τη Βέλβητ Μπράουν δίπλα στον Μίκι Ρούνεϊ στην ταινία «Εθνικό βελούδο». Όταν ξύπνησε την επόμενη ημέρα, η Ελίζαμπεθ Τέιλορ ήταν σταρ. Ως το 1956 και την ταινία-σταθμό «Ο Γίγας» πέρασε από την εφηβεία στην ενηλικίωση με αξιοθαύμαστη χάρη και αφήνοντας πίσω της μια μακρά σειρά ταινίες και επίδοξους θαυμαστές. Για την επόμενη δεκαετία ήταν η αδιαφιλονίκητη ντίβα του κινηματογράφου. Η οθόνη τη λάτρευε. Η ίδια είχε πλέον την άνεση της έμπειρης ηθοποιού, έπαιζε με τις κάμερες και φλέρταρε ασύστολα με τον φακό μεταδίδοντας στο κοινό τη μαγεία που μόνο ένας χαρισματικός ηθοποιός μπορεί να δημιουργήσει. Το 1963 και για τον ρόλο της Κλεοπάτρας πήρε 1.000.000 δολάρια, ποσό που διεκδίκησε για πρώτη φορά γυναίκα ηθοποιός. Η ταραγμένη προσωπική της ζωή (οκτώ γάμοι και άλλα τόσα διαζύγια) και η θυελλώδης σχέση της με τον Ρίτσαρντ Μπάρτον απασχόλησαν τόσο τα ΜΜΕ που επεσκίασαν μια αξιόλογη καριέρα, η οποία εν τούτοις βραβεύτηκε με δύο Όσκαρ και άλλες τρεις υποψηφιότητες. Η Ελίζαμπεθ Τέιλορ έχει σήμερα τέσσερα παιδιά και εννέα εγγόνια και ζει στο Μπελ Αιρ, στο σπίτι που κάποτε ανήκε στον Φρανκ και στη Νάνσι Σινάτρα. Τον λαιμό της έχουν στολίσει τα ακριβότερα ίσως κοσμήματα του κόσμου, ένα εκ των οποίων είναι το διαμάντι Κρουπ, γιατί όπως λέει η ίδια: *«Μπορεί να έκανα μία εβδομάδα να ανοίξω τα μάτια μου μόλις γεννήθηκα, το πρώτο πράγμα όμως που αντίκρισα ήταν ένα τεράστιο δαχτυλίδι αρραβώνων στο χέρι της μητέρας μου»*.

[07]

Ήταν κατά πολλούς η ωραιότερη γυναίκα που υπήρξε ποτέ στον κινηματογράφο. Ήταν επίσης το πιο μοναχικό αστέρι που εμφανίστηκε στο στερέωμα της βιομηχανίας των ονείρων. Το σίγημα Γκάρμπο θα μείνει για πάντα άλυτο

Του Γρηγόρη Παπαδογιάννη

Γκρέτα Γκάρμπο

Βασίλισσα
της μοναξιάς

Η

Γκρέτα Γκούσταφσον φωτογραφίζεται. Δεν είναι παρά ένα κοριτσάκι που το χρειάζονται για μια διαφημιστική καταχώριση του εμπορικού καταστήματος της Στοκχόλμης στο οποίο δουλεύει. Πρέπει να δουλέψει διότι ο πατέρας της έχει πεθάνει και η οικογένειά της χρειάζεται τα χρήματα. Συνηθισμένη ιστορία στο Σόντερ, ένα φτωχικό προάστιο της Στοκχόλμης στα 1920. Είναι ένα ψηλό άκαρο κορίτσι, δεκαπέντε στα δεκάξι. Πριν από αυτό δούλευε σε ένα ψυλικάτζίδικο, ύστερα σε ένα κουρείο. Η Γκρέτα Λοβίτσα Γκούσταφσον δέχεται να φωτογραφηθεί. Τι σημασία έχει; Λίγα λεφτά παραπάνω. Ο φακός την ερωτεύεται. Είναι ολοφάνερο ακό-

ΤΟ 1930 Η ΓΚΑΡΜΠΟ ήταν ίσως η μεγαλύτερη ντίβα του σινεμά. Διάσημη ήδη από τις ταινίες της εποχής του βωβού, πέρασε με επιτυχία τις «εξετάσεις» του ομιλούντος κινηματογράφου με το φιλμ «Αννα Κρίστι», ενώ είχε αρχίσει να «χτίζεται» γύρω της ο θρύλος της «μοναχικής καλλονής»

μη και για τους υπευθύνους του καταστήματος Konsum, που την επέλεγον για το διαφημιστικό φιλμάκι «Πώς να μην ντυθείτε». Το βλέπει ένας σκηνοθέτης, ο Ερικ Πέτολερ. Είναι ο πρώτος που καταλαβαίνει ότι το κορτσάκι αυτό, το οποίο γεννήθηκε σχεδόν ταυτόχρονα με το σινεμά, είναι φτιαγμένο από το υλικό των αστεριών. Της υπόσχεται έναν ρόλο για μια ταινία του. Η μικρή Γκρέτα αρνείται. Δεν θέλει έναν οποιονδήποτε ρόλο. Θέλει αυτόν που θα διαλέξει η ίδια.

Η Γκρέτα Γκάρμπο πηγαίνει στην Αμερική. Στα είκοσι ένα της είναι η μούσα του σουηδού σκηνοθέτη Μόριτζ Στίλερ, στον οποίο η Metro Goldwyn Mayer (MGM) υπόσκειται τα πάντα για να τον φέρει στη Δυτική Ακτή. Στην ψιλή Ξανθά που έχει μαζί του («παρόμοια ομορφιά ίσως να μην ξαναβρεθεί ακόμη κι αν περάσει ένας αιώνας» τους λέει) δεν δίνουν ιδιαίτερη σημασία. Στη Νέα Υόρκη τη συνομπάρουν. Η Γκάρμπο τα παρατάει και φεύγει στη Γερμανία. Επιστρέφει μόνο εξαιτίας της επιμονής του Στίλερ. Η MGM αποφασίζει να την πλάσσει στο κοινό ως τη μυστηριώδη, αιγυπτιακή Σουηδέζα. Σύμφωνα θα καταλάβουν ότι είναι πολύ πιο αιγυπτιακή από όσο θα ήθελαν.

Της δίνουν ρόλο σε δύο ταινίες, τον «Χειμάρρο» και τον «Πειρασμό». Μόνο όταν προβάλλεται η δεύτερη καταλαβαίνουν ότι έχουν στα χέρια τους μια μελλοντική σταρ. Ο Στίλερ έχει ήδη εκδιωχθεί ως αποτυχημένος στη Σουηδία. Εκείνη απαιτεί συμβόλαιο με αμοιβή 5.000 δολάρια την εβδομάδα, τεράστιο ποσό για την εποχή. Της το αρνούνται. Τότε για πρώτη φορά προφέρει την απειλή που θα

εκτοξεύει συνεχώς τα επόμενα δεκαπέντε χρόνια: «Θα γυρίσω στη Σουηδία». Αρκεί αυτό για να δεχτούν τα στούντιο ό,τι ζητήσει. Ικανοποιούν όλες τις εκκεντρικότητές της. Είναι πολλές. Πρώτα απ' όλα

ΤΟ 1935 ΣΤΟ ΛΙΝΤΟ (κοντά στη Βενετία), η Γκάρμπο φορώντας τα περίφημα μαύρα γυαλιά της συναντά τον ιταλό ηθοποιό του θεάτρου Νέριο Μπερνάρντι

έχει άποψη για τους ρόλους της. «Δεν θέλω να είμαι ο κλίθιος πειρασμός. Δεν βρίσκω κανένα νόημα στο να βγαίνω στην οθόνη και να παριστάνω τον πειρασμό για τους άνδρες». Δεν θέλει κανέναν στο πλατό όταν γυρίζει μια σκηνή – μερικές φορές ούτε καν τον σκηνοθέτη.

«Επιπλέον να υπάρχει μόνο ο κάμεραμαν, και ο φωτιστής. Ο σκηνοθέτης μπορεί να πάει να πει ένα μιλκσέικ. Όταν με βλέπουν πολλοί, δεν είμαι παρά μια γυναίκα που κάνει γκριμάτσες στην κάμερα. Διαλύεται η ψευδαίσθηση. Μόνο όταν μένω μόνη, το πρόσωπό μου μπορεί να πάρει τις εκφράσεις που θέλω».

Το χειρότερο είναι ότι δεν θέλει να γίνει μία ακόμη σταρ. «Το να γίνεις σταρ του σινεμά σημαίνει να εκτεθείς από κάθε άποψη. Ποτέ δεν θα σε αφήσουν στην ησυχία σου. Θα είσαι πάντα το παινιδάκι τους». Δεν έδινε συνεντεύξεις, δεν πήγαινε σε πάρτι ούτε σε πρεμιέρες, δεν υπέγραφε αυτόγραφα, δεν απάντησε ποτέ σε γράμματα θαυμαστών. Αυτό βέβαια αποδείχθηκε ο ασφαλέστερος τρόπος για να γίνει διάσημη. Σε έναν κόσμο όπου υπάρχουν μόνο όταν κάνεις θόρυβο, η αγέρωχη Σουηδέζα έχει να τους δώσει μόνο τον ήχο της σιωπής της – αλλά είναι εκκωφαντικός. Μόλις τελειώνει το γύρισμα εξαφανίζεται. Σύμφωνα με τον σκηνοθέτη Τζακ Φέιντερ: «Η κυρία Γκάρμπο έφευγε πάντα στις έξι ακριβώς, ακόμη και αν χρειαζόμασταν νέντε λεπτά για να τελειώσουμε μια σκηνή. Δεν πήγαινε ποτέ σε πρεμιέρες των έργων της, έβλεπε τις ταινίες της, όταν άρχιζαν να προβάλλονται, σε κάποιο φθινό σνοκικακό σινεμά, όπου έμπαινε, πάντοτε μόνη, αφού είχε αρχίσει το έργο και έβγαине μόλις τελείωνε, φορώντας πάντα τα μαύρα της γυαλιά και χωρίς να πει λέξη σε κανέναν». Τουλάχιστον αρχίζει να μιλάει στην οθόνη.

«Η Γκάρμπο μιλάει» είναι το σλόγκαν για την ταινία «Αννα Κρίστι», στην οποία ακούγεται για πρώτη φορά η βραχνή της

«Δεν είπα ποτέ ότι θέλω να είμαι μόνη μου.
Είπα ότι θέλω να με αφήσουν στην ησυχία μου.
Ενας ολόκληρος κόσμος χωρίζει αυτά τα δύο πράγματα»

Οι εκκεντρικοί

φωνή. Το πέρασμα είναι ομαλό. Αντίθετα από πολλούς σταρ του βωβού που εξαφανίστηκαν, η «ομιλούσα» Γκάρμπο γίνεται ακόμη πιο διάσημη. Θα πουν γι' αυτήν πως είναι η ωραιότερη γυναίκα που γεννήθηκε ποτέ, ότι πρόσωπο σαν το δικό της εμφανίζεται κάθε 100 χρόνια, ότι είναι ένας άγγελος, η προσωποποίηση μιας θεότητας που πολύ σπάνια κατεβαίνει στη Γη. Θα μείνει παροιμιώδης η φράση: «Στην Γκάρμπο οι άνδρες βλέπουν ξεμέθυστοι όσα βλέπουν στις άλλες μεθυσμένοι».

Οι φήμες εκείνη την εποχή επιμένουν ότι έχει ερωτική σχέση με τον συμπρωταγωνιστή της, αστέρι του Χόλιγουντ και καρδιοκατακτητή της εποχής, Τζον Γκίλμπερτ. Το αν δέχτηκε να παίξει έναν ακόμη ρόλο, εκτός πλάτο, παριστάνοντας την ερωτευμένη είναι ένα ερώτημα. Το γεγονός όμως ότι άφησε τον Γκίλμπερτ να την περιμένει πολλές ώρες έξω από την εκκλησία Σάντα Άννα στο Μεξικό, όπου είχαν αποφασίσει να παντρευτούν, ήταν μια απόφαση εντελώς δική της. Η Γκάρμπο δεν θα παντρευτεί ποτέ. Όταν πάντως ο Γκίλμπερτ παίρνει την κάτω βόλτα, τον επιβάλλει ως συμπρωταγωνιστή της στη «Βασίλισσα Χριστίνα» στη θέση ενός νεαρού άγγλου πθοποιού, ονόματι Λόρενς Ολίβιε, που δεν της άρεσε καθόλου. Δεν θα μπορέσει να τον σώσει. Οπως ακριβώς συνέβη και με τον μέντορά της, τον Στίλερ, το Χόλιγουντ θα τον ρίξει στα αζήτητα και λίγο αργότερα θα πεθάνει. Η Γκάρμπο συνεχίζει να θριαμβεύει, με τη «Μάτα Χάρρ», το «Γκραντ Οτέλ», το «Όπως με θέλεις» και κυρίως με την «Άννα Καρένινα», που σκηνοθέτησε ο Κλάρενς Μπράουν, την «Κυρία με τις καμέλιες» του Τζορτζ Κιούκορ, και τη «Νινότσκα» του Ερνστ Λιούμπιτς.

Η Γκάρμπο γελάει! Η διαφημιστική εκστρατεία της ταινίας «Νινότσκα», το 1939, βασίστηκε σε αυτό το απίστευτο γεγονός: η Γκάρμπο μπορούσε να γελάσει. Μπορούσε να παίξει σε μια κωμωδία. Το δοκίμασε άλλη μία φορά, δύο χρόνια αργότερα. Η ταινία ήταν «Η γυναίκα με τα δύο πρόσωπα». Εκεί υποδύεται τη μέση Αμερικανίδα. Θέλουν να μεταμορφώσουν την Γκάρμπο σε μια συνηθισμένη γυναίκα. Ήταν μια παταγώδης αποτυχία.

Η Γκρέτα Γκάρμπο ανακηρύχθηκε **5η** σημαντικότερη γυναίκα πθοποιός από το American Film Institute ενώ αναδείχτηκε **8η** μεγαλύτερη σταρ όλων των εποχών σε ψηφοφορία που οργάνωσε το κινηματογραφικό περιοδικό «Première»

Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Metro Goldwyn Mayer προσπάθησε να προωθήσει την Γκάρμπο ως τη «δυναμική Σουπέζα με το αθλητικό σώμα». Κατάλαβαν όμως σύντομα ότι ο χαρακτηρισμός «αινιγματική και απόμακρη» της ταίριαζε πολύ περισσότερο, όπως δείχνουν και τα εξώφυλλα των αμερικανικών περιοδικών των ετών 1934 και 1935

«Αν ήξεραν μόνο ποσο σκληρό είναι το Χόλιγουντ όσοι ονειρεύονται να πάνε εκεί...»

Η Γκάρμπο εγκαταλείπει. Ποτέ μα δεν θα ξαναπαίξει σε ταινία. Ο μύθος μεγαλώνει ακόμη περισσότερο, αγγίζει την υστερία. Εκείνη όμως δεν θα δώσει ποτέ εξηγήσεις. Θα ζήσει μισό αιώνα μοναδιάς, όλο και πιο μυστηριώδης, όλο και πιο απρόσιτη. «*Η ιστορία της ζωής μου είναι γεμάτη από εισόδους υπηρεσίας, πίσω πόρτες, κρυφά ασανσέρ και ένα σωρό άλλους τρόπους για να μπαίνω και να βγαίνω χωρίς να με ενοχλούν οι άνθρωποι*».

Διάλεξε το ψευδώνυμο Χάριετ Μπράουν για να μπορεί να εμφανίζεται όπου ήταν απαραίτητο. Το 1950 αγόρασε ένα διαμέρισμα επτά δωματίων στην 52η οδό της Νέας Υόρκης. Τα επόμενα χρόνια θα το εγκαταλείπει μόνο για κάποιο ταξίδι ή για να βγει έξω, φορώντας πάντα τα μαύρα της γυαλιά και σχεδόν πάντα μόνη, για να περπατήσει. Οι ατελείωτοι περιπάτοι ήταν μια αγαπημένη της συνήθεια, είτε βρισκόταν στο Σέντραλ Παρκ της Νέας Υόρκης είτε στον Πόρο του Αργοσαρωνικού, όπου πέρασε ορισμένα καλοκαίρια. «*Κάνοντας το βήμα από τη δόξα στην απομόνωση, η Γκάρμπο καθιερώθηκε πλέον ως μια μαγική φιγούρα, μια αληθινή θεότητα, απόμακρη και αυστηρή αλλά και οικεία μαζί*», θα γράψει ο κριτικός κινηματογράφου Ντέιβιντ Τόμσον.

Η Γκάρμπο δεν απάντησε σε τίποτε. Ούτε στις φήμες ότι έγινε κατάσκοπος στο πλευρό των συμμαχικών δυνάμεων, ούτε για το ποια ήταν η σχέση της με τον έλληνα κροίσσο Αριστοτέλη Ωνάση, ούτε γιατί αντιπαθούσε τόσο πολύ τη Μαρία Κάλας. Δεν αναφέρθηκε ποτέ στο είδος της σχέσης που διατηρούσε με την ποιήτρια Μερσέ-ντες ντε Ακόστα, η οποία διατεινόταν ότι μπορούσε να πάρει οποιαδήποτε γυναίκα από την αγκαλιά του άνδρα της και περπατούσαν για τους έρωτές της με τη Μαρλένε Ντίτριχ, την Ισιδώρα Ντάνκαν – και την Γκάρμπο. Οι περίφημες επιστολές που είχαν ανταλλάξει οι δύο γυναίκες ανοίχτηκαν κατ' απαίτηση της ντε Ακόστα μόνο αφού πέρασαν 10 χρόνια από τον θάνατο της Γκάρμπο, χωρίς όμως να αποκαλύπτουν Εκκάθαρα ποια ήταν η σχέση τους. «*Το αλάτι ανήκει στη θάλασσα, το πουλί στον ουρανό και εσύ ανήκεις σε εμένα*» είναι ένα από τα ποιήματα που έγραψε η ντε Ακόστα για την Γκάρμπο.

Από την εποχή πάντως που εκδόθηκε η αυτοβιογραφία της, το 1960 (όπου υπήρχαν έντονοι υπαινιγμοί για ερωτική σχέση), η Γκάρμπο διέκοψε κάθε επικοινωνία μαζί της ενώ περιόρισε ακόμη περισσότερο την επαφή της με τον έξω κόσμο. Εμειναν μόνο οι φήμες που συνδύαζαν με την επιμονή της να αναφέρεται στον εαυτό της ως «αγόρι» – «το "καρίτσι" μου φαίνεται ηλίθιο» έλεγε με το ανδρόγυνο ντύσιμο που λάνσαρα σε μερικές ταινίες της.

Δέχθηκε εκατοντάδες προτάσεις. Τα πρώτα χρόνια έμπαινε στον κόπο να συζητήσει νέα σχέδια, μετά σταμάτησε να ασχολείται. Σύμφωνα με τον παραγωγό Γουίλιαμ Φράι, αρνήθηκε αμοιβή ύψους 1 εκατ. δολαρίων για να παίξει το 1966 στο «*Trouble with angels*». Το μόνο που ίσως θα δεχόταν ήταν η επιστροφή της ως πρωταγωνίστριας στην «*Υπόθεση Παραντάν*», το 1947. Ο Χίτσκοκ την ήθελε πάρα πολύ, αλλά τα στούντιο τού επέβαλαν την Αλίντα Βάλι. Εννοείται ότι απουσίασε και από την τελετή της απονομής του τιμητικού Οσκαρ που της έδωσαν το 1954.

Η Γκάρμπο φεύγει! Τον Απρίλιο του 1990, την ημέρα του Πάσχα. Τα τελευταία της χρόνια πέρασαν σε απόλυτη απομόνωση. «*Είστε η Γκρέτα Γκάρμπο*», τη ρώτησε μια θαυμαστριά της όταν είχε ήδη αποσυρθεί. «*Ημουν η Γκρέτα Γκάρμπο*» τη διόρθωσε. Δεν είχε καν φροντίσει να αφήσει στοιχεία για τους συγγενείς της και η διανομή της τεράστιας περιουσίας της (η Γκάρμπο έδωσε ελάχιστα) αποδείχθηκε πολύ δύσκολη υπόθεση. «*Δεν είπα ποτέ ότι θέλω να είμαι μόνη μου. Είπα ότι θέλω να με αφήσουν στην ησυχία μου. Ένας ολόκληρος κόσμος χωρίζει αυτά τα δύο*» ήταν μία από τις τελευταίες διευκρινίσεις που θεώρησε απαραίτητο να δώσει. Και κάτι ακόμη: «*Με πειράζει πολύ σιδήριστε γράφετε για μένα. Είναι σαν να φυλακίζετε την ψυχή μου μέσα σε δυο κώδες χαρτί*». Υπερβολές. Παρ' όλο που οι άνθρωποι δεν σταμάτησαν ποτέ να γράφουν για την Γκάρμπο, κανείς δεν μπόρεσε να τη φυλακίσει. Εμεινε μόνο ο μύθος της και μερικές (κινούμενες και μη) εικόνες από το πέρασμά της στον κόσμο. Εκεί ήδη περάσει ένας αιώνας από τότε που γεννήθηκε. Ο Στίλερ είχε δίκιο τελικά. **B**

Το ΒΗΜΑ, 16/06/2002

Τζέιν Φόντα

Ηθοποιός (1937-)

Της ΣΟΦΙΑΣ ΓΚΑΝΙΑΤΣΟΥ

Γέννημα θρέμμα της Νέας Υόρκης, κόρη του κινηματογραφικού αστέρα Χένρι Φόντα και της κοσμικής Φράνσις Σέιμουρ Μπρόκοου, η Τζέιν Σέιμουρ Φόντα προοριζόταν από νωρίς για μια ζωή προνομιακή, ασυνήθιστη και λαμπερή. Παρ' όλο που γύρισε αμέτρητες ταινίες και βραβεύτηκε δύο φορές με Όσκαρ, την πρώτη για τον ρόλο μιας πόρνης στην ταινία «Η εξαφάνιση» (1971) και τη δεύτερη σαν σύζυγος ενός βετεράνου του Βιετνάμ στην ταινία «Ο γυρισμός» (1978), και προτάθηκε άλλες πέντε ως καλύτερη ηθοποιός, η Τζέιν Φόντα θα μείνει για πάντα η διαστημική σούπερ ερωτική Μπαρμπαρέλα των φαντασιώσεών μας. Τη δεκαετία του '60 (1968) που γυρίστηκε η ταινία με σκηνοθέτη τον μετέπειτα σύζυγό της Ροζέ Βαντίμ, η

Φόντα ήταν ήδη μία από τις ωραιότερες γυναίκες ηθοποιούς της εποχής. Η υπερχειλίζουσα σεξουαλικότητά της αναδείχθηκε ακόμη περισσότερο από τα εντυπωσιακά κοστούμια του έργου φέρνοντας ρίγη ανεκπλήρωτου πόθου σε εκατομμύρια αρσενικούς θαυμαστές της. Απρόβλεπτη και πολυπρόσωπη η Τζέιν Φόντα λίγο μετά τις κινηματογραφικές της επιτυχίες θα δεχθεί τα πυρά των φιλοπόλεμων συμπατριωτών της σε μια από τις πλέον αμφιλεγόμενες περιόδους της ζωής της. Από ερωτικό σύμβολο θα μεταμορφωθεί σε ένθερμη υποστηρίκτρια του κινήματος κατά του πολέμου του Βιετνάμ, ενώ η επίσκεψή της στο Βόρειο Βιετνάμ και στο μάτι του κυκλώνα θα της αφήσει το παρατσούκλι «Χάνοϊ Τζέιν». Η απόφοιτος του αριστοκρατικού Βάσαρ που έπινε τσάι φορώντας λευκά γαντάκια και πέρλες στον λαιμό θα αναμειχθεί ακόμη πιο αποφασιστικά στην πολιτική μετά τον γάμο της με τον ακτιβιστή Τομ Χέιντεν, προκαλώντας επί σειρά ετών κύματα διαμαρτυρίας από τους άλλοτε θαυμαστές της. Στα τέλη της δεκαετίας του '70 ίδρυσε τη δική της εταιρεία παραγωγής και πρωταγωνίστησε σε «έξυπνους» και δυναμικούς ρόλους σε ταινίες όπως το «Σύνδρομο της Κίνας» και «Στη χρυσή λίμνη» που ήταν η μοναδική ταινία στην οποία συμπρωταγωνίστησε με τον διάσημο πατέρα της. Τη δεκαετία του '80 η Τζέιν Φόντα άφησε για μία ακόμη φορά το στίγμα της λανσάροντας μια σειρά βιντεοκασέτες αεροβικής γυμναστικής δικής της παραγωγής, που ξεπέρασαν κάθε φαντασία σε πωλήσεις. Σε μια εποχή που άλλες ηθοποιοί της γενιάς της παραπονούνταν για έλλειψη σημαντικών ρόλων εκείνη έπαιρνε βραβείο EMMY για τη δραματική τηλεοπτική σειρά «The dollmaker» (1984) και γύριζε τη μία γνωστή ταινία μετά την άλλη («Η Αγνή του Θεού» - 1985, «Το επόμενο πρωινό» - 1986...). Το 1991 παντρεύτηκε τον βασιλιά των μίντια Τεντ Τέρνερ με τον οποίο χώρισε επισήμως δέκα χρόνια μετά. Απέκτησε μία κόρη με τον πρώτο της σύζυγο, τη Βανέσα Βαντίμ, και έναν γιο και μία ακόμη κόρη από τον δεύτερο. Το 1992 αποσύρθηκε από την καριέρα, όχι όμως και από τα φώτα της δημοσιότητας, τα οποία απaréγκλιτα την ακολουθούν σε όλα τα στάδια της ζωής της.

ΤΟ ΒΗΜΑ 19/06/2005

Κατρίν Ντενέβ

" Ο έρωτας δεν έχει κανόνες "

Του Ι. ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Πρωταγωνίστρια σχεδόν 100 ταινιών και ζων θρύλος της Γαλλίας, η «Ωραία της ημέρας» συνεχίζει να ψάχνει τη διαφορετικότητα και παραδέχεται ότι δεν ενοχλείται από τον ρόλο της γιαγιάς την οποία είναι πλέον αναγκασμένη να υποδύεται

Η Κατρίν Ντενέβ στην ταινία «ο χρόνος που κυλά», μια από τις τελευταίες, ίσως, της καριέρας της

«Η ομορφιά του έρωτα είναι ότι επιτρέπει τα πάντα να συμβούν και δεν έχει κανόνες» δήλωσε η Κατρίν Ντενέβ στο περασμένο Φεστιβάλ του Βερολίνου, όπου έκανε πρεμιέρα «Ο χρόνος που κυλά», μία

από τις τελευταίες ταινίες της, που υπογράφει ο αγαπημένος φίλος και συνεργάτης της, ο **Αντρέ Τεσινέ**. «Φυσικά και έχω ζήσει παρόμοια εμπειρία με αυτήν της Σεσίλ. Μην περιμένετε όμως να τη μοιραστώ μαζί σας. Κάποια πράγματα είναι για να μένουν για πάντα μέσα μας...».

Η Σεσίλ της ακούραστης 62άρας είναι μια παντρεμένη Γαλλίδα στην Ταγγέρι, όπου κάποια στιγμή αρχίζει να ενοχλείται από την «πολιορκία» ενός ευγενικά πειστικού ανθρώπου που την επισκέπτεται από το παρελθόν της. Είκοσι χρόνια μετά τον χωρισμό τους ο Αντουάν (**Ζεράρ Ντεπαρντιέ**) παραμένει εθισμένος στον έρωτά του για τη Σεσίλ και είναι αποφασισμένος να την ξανακερδίσει. Είναι δυνατόν όμως ένας τόσο παλιός έρωτας να ζωντανέψει ξανά και από τις δύο πλευρές; μοιάζει να αναρωτιέται η ταινία που διαδραματίζεται σε αυθεντικές τοποθεσίες μιας κάθε άλλο παρά εξωτικής Ταγγέρης. Η απάντηση της τρυφερής ματιάς του Τεσινέ είναι ότι για κάποιους δεν έχει σβήσει ούτε και πρόκειται να σβήσει ποτέ. «Πιστεύω στην

πιθανότητα της δεύτερης ευκαιρίας στον έρωτα γιατί δεν μπορώ να πιστέψω ότι είναι απίθανη» απαντά χωρίς να το πολυσκεφτεί η ηθοποιός. «Ζευγάρια παντρεύονται ξανά έχοντας χωρίσει επί 20 χρόνια. Γιατί όχι; Έχουμε δει τα πάντα και αν έχουμε καταλάβει ένα πράγμα αυτό είναι ότι ο έρωτας είναι ένα ζήτημα για το οποίο δεν μπορείς να αποφασίσεις εύκολα. Η επιθυμία είναι πολύ δυνατό συναίσθημα και οι περισσότεροι από εμάς δεν έχουμε λόγο απέναντί της. Μπορείς να το πολεμήσεις αλλά δεν μπορείς να αποφασίσεις να το αφήσεις πίσω σου. Απλώς συμβαίνει».

Η Ντενέβ άφησε την εντύπωση ότι ευχαριστήθηκε με την καρδιά της την ταινία. Άλλωστε, όπως έχει εμπράκτως αποδείξει, την ενδιαφέρουν οι ενδιαφέροντες ρόλοι σε ταινίες που είτε σκηνοθετούν παλιοί γνωστοί φίλοι που, όπως ο Τεσινέ, «μπορούν να με καθοδηγήσουν με κλειστά μάτια» είτε νέοι και άγνωστοι που «με ψάχνουν και μου δίνουν τη δυνατότητα να εξερευνήσω άγνωστες πτυχές του εαυτού μου».

Αναζητώντας τον εαυτό της

«Με κάποιους ανθρώπους όπως ο Φρανσουά Τρυφό, ο Ζακ Ντεμί και ο Τεσινέ έκτισα ολόκληρες σχέσεις. Αυτές οι σχέσεις είχαν από μόνες τους δύναμη και έτσι δεν μπορώ να ξεχωρίσω συγκεκριμένα πράγματα. Από έναν νέο σκηνοθέτη όμως αναζητώ τον εαυτό μου. Θέλω να καταλάβω τι τον ενδιαφέρει πραγματικά να κάνει και το γιατί. Με ενδιαφέρει επίσης να καταλάβω πόσο ζεστά και έντιμα αντιμετωπίζει την ταινία του».

Για την Ντενέβ η λέξη «εμπιστοσύνη» δεν ταιριάζει όταν συνεργάζεσαι με νέους. «Θα έλεγα ότι οι λέξεις που ταιριάζουν περισσότερο είναι "ευκαιρία" και "ένστικτο". Όταν δεν ξέρεις τον άλλον μόνο το ένστικτό σου μπορεί να σε οδηγήσει ώστε να αρπάξεις ή όχι την ευκαιρία που σου προσφέρει γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι ούτως ή άλλως μπορεί να αποτύχεις. Γιατί η πιθανότητα της αποτυχίας βρίσκεται πάντα μέσα στο παιχνίδι».

Ειλικρίνεια και αμεσότητα

Όπως φαίνεται και στη σχετικά πρόσφατη έκδοση των προσωπικών σημειώσεών της «Στη σκιά του εαυτού μου» («A l'ombre de moi-même»), σε αντίθεση ίσως με την εικόνα της αιώνιας ντίβας που ο περισσότερος κόσμος έχει σχηματίσει γι' αυτήν, η Ντενέβ όταν εργάζεται νιώθει ότι υπηρετεί και όχι ότι την υπηρετούν. Και υπηρετεί, σύμφωνα με τις σημειώσεις της, μέχρι εξαντλήσεως. Αυτή η ειλικρίνειά της, καταγεγραμμένη με μια αμεσότητα που οριακά λέγεται ωμότητα, είναι που κάνει το βιβλίο της μια μικρή απόλαυση που προκαλεί εθισμό. Το «Στη σκιά του εαυτού μου»,

που είναι λεύκωμα των σημειώσεων που κράτησε κατά τη διάρκεια των γυρισμάτων ταινιών της εκτός Γαλλίας, έκανε μια στάση στην κουβέντα μας.

Αυτό που βασικά ενδιέφερε τον υπογράφοινα ήταν αν θα ακολουθήσει μια δεύτερη λογοτεχνική απόπειρα, την οποία όμως η Ντενέβ αποκλείει με ένα κατηγορηματικό «όχι». *«Δεν είμαι συγγραφέας και ούτε θέλω να θεωρηθώ τέτοια. Με πολλή δυσκολία αποφάσισα να εκδώσω κάτι που είχα γράψει πολύ παλιά και το είχα γράψει κυρίως για τον εαυτό μου. Για μένα αυτές οι σημειώσεις είναι κάτι πολύ, πάρα πολύ προσωπικό και δεν είμαι σίγουρη για το αν θέλω να μοιραστώ με τον υπόλοιπο κόσμο περισσότερα προσωπικά μου».*

Είναι δύσκολο να μεγαλώνεις

Αν και θα περίμενες ότι η λέξη «ηλικία» είναι απαγορευτική για μια ηθοποιό όπως η Ντενέβ, η πάλαι ποτέ «Ωραία της ημέρας» δεν έχει πρόβλημα στο να σχολιάσει τα 62 χρόνια της. *«Δεν νιώθω φυσικά απεγνωσμένη, σίγουρα όμως θα έλεγα ότι είμαι κάπως μπερδεμένη. Κάποτε πίστευα ότι το να μεγαλώνεις είναι πολύ πιο δύσκολο για μια ηθοποιό απ' ό,τι για τις υπόλοιπες γυναίκες. Δεν είναι έτσι. Είναι δύσκολο για όλους. Λίγο πιο δύσκολο για τις γυναίκες απ' ό,τι για τους άντρες και, ναι, απασχολεί τις ηθοποιούς ή, αν θέλετε, εκείνες τις γυναίκες που ζουν από την εξωτερική εμφάνισή τους. Προσωπικά είμαι φαταλίστρια»* συνεχίζει. *«Προσπαθώ να πολεμήσω τα πράγματα που μπορώ να πολεμήσω αλλά, αν δεν κερδίζω τις μάχες, δεν με πιάνουν ποτέ κρίσεις απόγνωσης. Μπορώ να πω ότι ζω φυσιολογικά. Πηγαίνω στο σχολείο και παίρνω τα εγγόνια μου, δεν έχω σωματοφύλακες για να με προστατεύουν και έχω μάθει να αντιμετωπίζω ακόμη και τους ανθρώπους που με κοιτάζουν στα μάτια νομίζοντας ότι είμαι κάτι διαφορετικό. Γιατί πολύ απλά γνωρίζω ότι δεν είμαι παρά μια γυναίκα όπως όλες οι άλλες».*

Το χιούμορ βοηθά την ενεργητικότητα

Ποιο στοιχείο της προσωπικότητάς της πιστεύει ότι συνέβαλε περισσότερο στο να βρεθεί στο σημείο όπου βρίσκεται σήμερα; Η Κατρίν Ντενέβ στιγμιαία το σκέπτεται παίζοντας με τα μάγουλά της σαν να κάνει γαργάρες. *«Τι να πω; Είσαι αυτός που είσαι. Τόσο οι καλές όσο και οι κακές πλευρές του χαρακτήρα μας πλάθουν την προσωπικότητά μας και ορίζουν τη διαφορά μας από τους υπόλοιπους ανθρώπους. Ας πούμε, ενώ ξέρω ότι θεωρούμαι όμορφη, δεν μπορώ ποτέ να σκέπτομαι τον εαυτό μου*

ως μια όμορφη γυναίκα. Με σκέπτομαι συχνά ως έναν ωραίο άνθρωπο - και αυτό όχι πάντα...

Πιστεύω ότι η αίσθηση του χιούμορ με έχει βοηθήσει πολύ για να διατηρηθώ ενεργητική. Δεν είναι το πρωταρχικό στοιχείο βέβαια... Όταν όμως έχεις χιούμορ στην ιδιωτική ζωή σου, αυτό αναπόφευκτα θα περάσει στη δουλειά σου και στις ηρωίδες που υποδύεσαι».

Η ταινία «Ο χρόνος που κυλά» προβάλλεται από την περασμένη Παρασκευή στις αθηναϊκές αίθουσες Αθηναία και Θησεϊόν και το βιβλίο της «Στη σκιά του εαυτού μου» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Α. Α. Λιβάνη.

ΤΟ ΆΛΛΟ ΒΗΜΑ

09/07/2006

θέατρο

Λυδία Κονιόρδου

Μια ρωγή στους «Πέρσες»

Η σκηνοθέτρια και ηθοποιός ξετυλίγει τις σκέψεις της με αφορμή την τραγωδία του Αισχύλου που ανεβάζει με το Εθνικό Θέατρο στην Επίδαυρο

Αναζητώντας τον τρόπο προσέγγισης και τον κώδικα για τον Χορό στους «Πέρσες» του Αισχύλου η Λυδία Κονιόρδου μαζί με τη βασική ομάδα ξεκίνησε εδώ και περισσότερο από έναν χρόνο να δουλεύει την παράσταση του Εθνικού Θεάτρου. Λέξη-κλειδί αποδείχθηκε η «ρωγή». Πάνω στη ρωγή στήθηκαν οι «Πέρσες». Ο Αισχύλος άλλωστε δεν τους έγραψε για επετειακούς λόγους. Χρησιμοποίησε ένα μεγάλο ιστορικό γεγονός για να τονίσει τους κινδύνους που απειλούν τη δημοκρατία και τους κινδύνους που προέρχονται από την αλαζονεία μιας ανερχόμενης υπερδύναμης όπως ήταν τότε η Αθήνα.

Εκτός από σκηνοθέτρια της παράστασης, η Λυδία Κονιόρδου ερμηνεύει και την Άτοσσα στους «Πέρσες» του Αισχύλου

«Οι "Πέρσες" έχουν μια ιδιαίτερη θέση στο σύνολο της αρχαίας τραγωδίας» λέει η Λυδία Κονιόρδου. «Μετά και την παράσταση του Κουν αλλά και τις μνήμες από τον Ροντήρη το έργο μάς στοιχειώνει. Λογικά δεν θα έπρεπε να καταπιαστεί κανείς μαζί του προτού φθάσει τα 70 του χρόνια. Ομολογώ όμως ότι με κατοίκησε, εγκαταστάθηκε μέσα μου εδώ και χρόνια. Δεν μπορούσα να κάνω αλλιώς. Αν δεν το ανέβαζα, θα αρρώσταινα... γνωρίζοντας ωστόσο τη δυσκολία του εγχειρήματος και το συντριπτικό των συγκρίσεων. Είναι ένα έργο που χρειάζεται μεγάλη ωριμότητα από όλους μας. Ομολογώ ότι τα τελευταία δύο χρόνια, ό,τι κι αν κάνω, σκέφτομαι τους "Πέρσες"».

Και η ρωγή; Η ερώτηση έρχεται αυτόματα για να λάβει εμπειριστατωμένη απάντηση από τη σκηνοθέτρια και ηθοποιό: «Ένας πολιτισμός που αρνείται στον εαυτό του την αμφιβολία και το δίλημμα, το στοιχείο της αλλαγής και των συγκρούσεων, εκφράζεται ρωγμικά, τραυματικά, με σπάσιμο, μέσα από εσωτερική διεργασία καταστροφής. Γιατί κανείς δεν έχει κάνει τον κόπο να ακούσει τα σημάδια και τους τριγμούς. Κανείς δεν παρατηρεί τις μικρές ρωγμές που φαίνονται στον τοίχο πριν από έναν σεισμό. Ένας πολιτισμός επιλέγει να μην ακούει τις ανησυχητικές κραυγές, τα ανησυχητικά όνειρα της Ατοσσας, κι ας είναι τόσο εμφανή. Σήμερα λένε ότι λιώνουν οι πάγοι, καταστρέφεται το όζον, αρρωσταίνουν οι άνθρωποι, τα φυτά, τα ζώα και οι περισσότεροι απαντούν "υπερβολές". Κι όμως, γιατί έπεσαν οι Δίδυμοι Πύργοι; Ποιοι το έκαναν; Αφού όλα ήταν καλά» λέει με ειρωνεία. «Δεν θέλουμε να δούμε τα σημάδια του μίσους που αναπτύσσεται στον κόσμο και τα οποία θα φέρουν τους καρπούς και το δηλητήριό τους. Η σύγκριση με τους "Πέρσες" είναι αναπόφευκτη».

Ο Χορός-πρωταγωνιστής

«Δεν μπορώ να καταπιαστώ με ένα έργο αν δεν πιάσω τη φύση του Χορού, τη σκέψη του και ως εκ τούτου και την κίνησή του» λέει η Λυδία Κονιόρδου απαντώντας σε όσους, κάνοντας την ανάγκη άποψη, συρρικνώνουν τον Χορό και μειώνουν τον ρόλο του. «Στην προκειμένη περίπτωση η ρωγή εκφράζεται μέσα από το *breakdance* του οποίου μελετήσαμε τις δυναμικές και το μεταφέραμε ως εσωτερική λειτουργία, ως φιλοσοφία. Παράλληλα εκμεταλλευθήκαμε τον ήχο της ραπ στα μουσικά όργανα, με τη χρήση της ηλεκτρικής κιθάρας, των ντραμς αλλά και του κομπιούτερ».

Η Άτοσσα της σκηνοθέτριας

«Η Άτοσσας είναι εγκλωβισμένη στο πρόσωπο της εξουσίας και δεν της επιτρέπεται να εκφράσει το πόσο τρομαγμένη και πανικόβλητη είναι. Μάνα που πονάει για τον γιο της και ισχυρή γυναίκα της εξουσίας, που σηκώνει στην πλάτη της το φορτίο των ανδρών που λείπουν». Η Λυδία Κονιόρδου περιγράφει την ηρωίδα της και προσθέτει ότι όλοι οι ρόλοι είναι καλογραμμένοι. «Τον Αγγελιαφόρο» εξηγεί «τον "σπάσαμε" σε οκτώ ηθοποιούς και όλοι μαζί, σαν ένας μικρός χορός-στρατός, μεταφέρει όλα όσα έχει ζήσει. Είναι και αυτός ενταγμένος μέσα στη ρωγμή» προσθέτει.

Η Επίδαυρος και τα τραύματα

Έχοντας την επίγνωση ότι το θέατρο είναι μια απόλυτα θνητή τέχνη, η Λυδία Κονιόρδου δεν κατατρύχεται από την ιδέα της υστεροφημίας. «Να μην προδοθεί το πνεύμα του Αισχύλου με απασχολεί και τίποτε άλλο» λέει. «Είμαστε σε δύσκολο σταυροδρόμι με κακούς οiwονούς. Ίσως αυτό το λάιτ στοιχείο, ο πολιτισμός μιας χρήσης, να είναι το αντίβαρο στην τραγική επίγνωση. Το θέατρο είναι μια διαδικασία αυτογνωσίας. Όσο και αν δουλεύεις, όμως, ο χρόνος δεν φθάνει». Και συμπληρώνει: «Τώρα που μειώθηκε ο αριθμός των παραστάσεων στην Επίδαυρο θα ήταν καλό να κάνουμε περισσότερες πρόβες. Η Επίδαυρος παραμένει το μεγάλο καμίνι που δείχνει τον δρόμο». Η ίδια πάντως θα ήταν έτοιμη να δώσει δείγμα εργασίας προτού κατέβει. «Κανείς δεν πρέπει να πηγαίνει εν λευκώ». Και αν δεν την επέλεγαν; «Δεν θα με τραυμάτιζε να μην πάω στην Επίδαυρο. Αν κάποιοι κριθούν καλύτεροι και πιο άξιοι από εμένα, ας πάνε. Δεν την έχω άλλωστε στερηθεί. Ας μουν και νεότεροι άνθρωποι για να προχωρήσουμε παρακάτω...» καταλήγει.

«Πέρσες» του Αισχύλου από το Εθνικό Θέατρο. Μετάφραση: Νικολέττα Φριτζήλα, σκηνοθεσία: Λυδία Κονιόρδου, σκηνογραφία: Λιλή Κεντάκα, μουσική: Τάκης Φαραζής, χορογραφία: Αποστολία Παπαδαμάκη, φωτισμοί: Λευτέρης Παυλόπουλος. Παίζουν: Λυδία Κονιόρδου, Χρήστος Λούλης, Γιάννης Κρανάς κ.ά. Την Παρασκευή και το Σάββατο (14-15/7) στην Επίδαυρο (21.00).

ΜΥΡΤΩ ΛΟΒΕΡΔΟΥ

ΤΟ ΒΗΜΑ 21/04/2002

Μάγια Λυμπεροπούλου

" Δεν θέλω να ξαναγίνω νέα "

Της ΜΥΡΤΩΣ ΛΟΒΕΡΔΟΥ

Η διακεκριμένη ηθοποιός μιλάει για την επιστροφή της στην Πάτρα και την ερμηνεία του Μεφιστοφελή στον «Φάουστ»

Ένας «Φάουστ» διαφορετικός από τους άλλους μοιάζει να είναι αυτός της παράστασης του ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας. Για δύο κυρίως λόγους. Κατ' αρχάς τον ρόλο του Μεφιστοφελή τον ερμηνεύει γυναίκα: η **Μάγια Λυμπεροπούλου**, η οποία κατέβηκε ξανά στην αχαϊκή πρωτεύουσα για να παίξει, με τον **Μηνά Χατζησάββα** που υποδύεται τον επώνυμο ρόλο, χωρίς να σκηνοθετήσει. Τη σκηνοθεσία έχει αναλάβει ο καλλιτεχνικός διευθυντής του ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας **Θέμης**

Μουμουλίδης. Ο δεύτερος λόγος που διαφοροποιεί τον «Φάουστ» είναι ότι η παράσταση δεν αρκείται στο κείμενο του *Γκαίτε*. Κείμενα των *Πεσόα*, *Πούσκιν*, *Λουβέ* και το ποίημα του *Στρατή Πασχάλη* ήρθαν να προστεθούν.

«Τα κείμενα αυτά, ως μεταγενέστερα, συνηγορούν όχι μόνο στη διαχρονικότητα του μύθου του Φάουστ αλλά και στον σύγχρονο "τρόπο" που ανέβηκε η παράσταση» λέει η

Μάγια Λυμπεροπούλου. Η δική της παρουσία συμβάλλει σε αυτό. «Στον μύθο του Φάουστ και στον Γκαίτε ο Μεφιστοφελής συμβολίζει βέβαια τον Διάβολο, τον Εωσφόρο, το Κακό σε αντίστιξη με το Θείο, τον Θεό. Στις μεταγενέστερες εκδοχές αλλά και στην παράσταση ο Μεφίστο αντιμετωπίζεται ως η "σκοτεινή" πλευρά, το "άλλον" του Φάουστ αλλά και κάθε ανθρώπου. Είναι ντυμένος αντρικά αλλά δεν παριστάνει τον "άνδρα". Θα έλεγα ότι συνιστά και τη "θηλυκή" εκδοχή του καθενός». Δεν είναι άλλωστε η πρώτη φορά που ανδρικοί ρόλοι ερμηνεύονται από γυναίκες. Η Μάγια Λυμπεροπούλου στέκεται στην πρόσφατη εμπειρία της από την παράσταση «Ο Ζιλ και η νύχτα»: «Είδα τη Δήμητρα Χατούπη σε μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα ερμηνεία του Ζιλ ντε Ραί. Υπάρχουν ρόλοι αλλά και σκηνοθετικές προσεγγίσεις που υπερβαίνουν τον νατουραλισμό του φύλου. Λόγω "βάθους" και "μεγέθους" συνήθως...». Ομολογεί ότι «θα ήταν ενδιαφέρον, χάριν "παιδιάς" βέβαια, να έπαιζα τον Φάουστ, με τον Μηνά Χατζησάββα Μεφίστο... Στο παγκόσμιο θέατρο ωστόσο "οικουμενικοί" ρόλοι και διαχρονικοί μύθοι (Οιδίποδας, Αμλετ, Δον Ζουάν, Φάουστ) είναι πάντα... άρρενες. Έχει συμβεί βέβαια στο ευρωπαϊκό θέατρο να ερμηνευτεί ο Αμλετ, για παράδειγμα, ή ο Βασιλιάς Λιρ από γυναίκες. Μη έχοντας δει αυτές τις παραστάσεις δεν ξέρω τι πρόσθεσαν ή τι αφαίρεσαν από το μέγεθός τους».

Διανύοντας μια καλλιτεχνική ωριμότητα, η Μάγια Λυμπεροπούλου εκπέμπει σιγουριά για τις επιλογές της. Και ο Μεφίστο τής προκάλεσε το ενδιαφέρον. Μήπως γιατί το Κακό έχει μεγαλύτερο ερμηνευτικό ενδιαφέρον από το Καλό; «Είναι χαρακτηριστικό ότι η συντριπτική πλειονότητα των ηθοποιών θεωρούσε πάντα ενδιαφέροντες, αβανταδόρικούς ή "πιασάρικούς", αν θέλετε, τους ρόλους των κακών. Επί της ουσίας όμως, σε μια σύγχρονη, σύνθετη και αντιφατική δηλαδή υποκριτική προσέγγιση, δεν μπορείς να πεις ότι υπάρχει σκηνικά μια "μονομερής", "τυπίστικη" εκδοχή και του μικρότερου ακόμη ρόλου. Πλην της επιθεώρησης βέβαια, όπου σε χρόνο μηδέν (ενός νούμερου) αποθεώνεται από έναν ηθοποιό το καίριον του "τύπου"». Το έργο στο οποίο παίζει μοιραία οδηγεί στο ερώτημα αν θα πουλούσε την ψυχή της στον Διάβολο για να κερδίσει χρόνια: «Να ξαναγίνω νέα, δεν θα με ενδιέφερε. Να παρέμενα νέα, θα μου άρεσε... φευ όμως: "Πουλάω την ψυχή μου" σημαίνει χάνω την ανθρώπινη υπόστασή μου, γίνομαι "πράγμα" ή και ζών. Μπορεί ο άνθρωπος να μην αντέχει τη γνώση ότι θα πεθάνει αλλά το θνητό είναι απόλυτα συνυφασμένο με το ανθρώπινο. "Γεννιόμαστε καβάλα στον τάφο" λέει ο Μπέκετ».

Τόσο την παράσταση όσο και την παραμονή της στην Πάτρα δείχνει να την απολαμβάνει ιδιαίτερα. «Ο εχθρός του ποιητή» του Γιώργου Χειμωνά της έδωσε την

ευκαιρία να επιστρέψει πέρυσι σε έναν τόπο που έχει αγαπήσει και όπου έχει δουλέψει. Τώρα με τον «Φάουστ» δίνεται συνέχεια. Και η ίδια μπορεί πια να κάνει τις συγκρίσεις: «*Το θέατρο άλλαξε ή μάλλον εξελίχθηκε ως προς το έμφυχο υλικό του. Διαθέτει μια μεγάλη "οικογένεια" από υπαλλήλους και ικανότατους τεχνικούς που πιστεύουν στη δουλειά και στον Θέμη Μουμουλίδη, δύο στέγες (Απόλλων, Επίκεντρο), οι οποίες μπορεί να γίνουν και τρεις στο άμεσο μέλλον, και μια συνέπεια λόγου και πράξεων. Και σχεδόν... διπλάσιο προϋπολογισμό από ό,τι στο ξεκίνημά του*». Όσο για το κοινό, η εντύπωσή της είναι ότι διαφέρει από εκείνο της Αθήνας. Το χαρακτηρίζει περισσότερο «ομοιογενές» και «σαφέστερα "αγνότερο"», μια που, όπως επισημαίνει, «*δεν υφίσταται επί των πραγμάτων την επιζήμια παρέμβαση "μεσολαβητών"*... Τόσο στον "Εχθρό του ποιητή" του Χειμωνά όσο και στον "Φάουστ" ένιωσα και πάλι την αλλοτινή απόλαυση της άμεσης επαφής με τους θεατές που είναι σε θέση να συνεπαρθούν από αυτό που κάνεις εκείνη τη στιγμή στη σκηνή και όχι από αυτό που λένε οι άλλοι ότι κάνεις ή ότι είσαι... Συμβαίνει να αγνοούν το όνομά σου, πώς σε λένε... Σπάνια ευκαιρία να διαπιστώνει ο ηθοποιός ποιος πράγματι είναι...» καταλήγει.

Ο «Φάουστ» τον οποίο σκηνοθετεί ο Θέμης Μουμουλίδης παρουσιάζεται στο ΔΗΠΕΘΕ Πάτρας σε μετάφραση Σπύρου Ευαγγελάτου, Μάγιας Λυμπεροπούλου, Θ. Μουμουλίδη, Παναγιώτας Πανταζή, σκηνικά-κοστούμια Γιώργου Πάτσα, φωτισμούς Φίλιππου Κουτσαφτή, μουσική επεξεργασία Θύμιου Παπαδόπουλου. Παίζουν: Μηνάς Χατζησάββας, Μάγια Λυμπεροπούλου, Δημήτρης Ντάσκας, Αργύρης Καβίδας και Φένια Παπαδόδημα.

ΤΟ ΒΗΜΑ 09/06/2002

Μαρλένε Ντίτριχ

Ηθοποιός, τραγουδίστρια (1901-1992)

Της ΖΩΗΣ ΚΟΥΣΑΚΗ

«Μπαχ, Μπαχ, Μπαχ... οκτώ ώρες την ημέρα πρόβες. Η μητέρα μου κι εγώ παραλίγο να χάσουμε το μυαλό μας. Εγώ παραιτήθηκα πρώτη...».

Η Μαρία Μαγκνταλένε Ντίτριχ γεννήθηκε στις 27 Δεκεμβρίου 1901 και μεγάλωσε σύμφωνα με την αυστηρή καθοδήγηση της συντηρητικής μητέρας της. Ηθελε να γίνει μουσικός αλλά ένας τραυματισμός στο αριστερό της χέρι ανέτρεψε τα αρχικά σχέδιά της αναγκάζοντάς την να διακόψει τις σπουδές της. Έτσι αποφάσισε να γίνει ηθοποιός. Το 1924 παντρεύτηκε τον Ρούντολφ Ζίμπερ (βοηθό παραγωγής) και ένα χρόνο μετά απέκτησαν την κόρη τους Μαρία. Ο γάμος τους διαλύθηκε και παρέμειναν φίλοι ως τον θάνατο του «Ρούντι» το 1976. Ως το 1927 η Ντίτριχ ερμήνευε μικρούς ρόλους στο θέατρο και συμμετείχε σε πολλές βουβές ταινίες.

Τον Αύγουστο του 1929 ο σκηνοθέτης του Χόλιγουντ Γιόζεφ φον Στέρνμπεργκ βρέθηκε στο Βερολίνο για τα γυρίσματα μιας ταινίας, γνώρισε την Ντίτριχ και έτσι γεννήθηκε μία από τις πιο πετυχημένες συνεργασίες του κινηματογράφου. Παρά τις αντιρρήσεις πολλών, γύρισαν μαζί την ταινία «Γαλάζιος άγγελος» και έτσι ξεκίνησε η παγκόσμια καριέρα της. Η Ντίτριχ και ο φον Στέρνμπεργκ συνεργάστηκαν μαζί σε

συνολικά 6 ταινίες: «Μαρόκο» («Morocco», 1930), «Η ατιμασμένη» («Dishonored» 1931), «Σανγκάη εξπρές» («Shanghai Express», 1932), «Ξανθή Αφροδίτη» («Blond Venus», 1932), «Τραγική τσαρίνα» («Scarlet Empress», 1934). Στο «Μαρόκο», φορώντας φράκο και ημίψηλο καπέλο, ανέδειξε με μοναδικό τρόπο τη θηλυκότητα μέσα από το ανδρικό στυλ που ταυτίστηκε για πάντα με το όνομά της. Δύο δεκαετίες αργότερα ο Kenneth Tynan έγραφε γι' αυτήν: «Ο ανδρισμός της αγγίζει τις γυναίκες και η σεξουαλικότητά της τους άνδρες».

Το 1932 βρήκε την Ντίτριχ στο απόγειο της καριέρας της και οι φήμες την ήθελαν να έχει μπει ανάμεσα στον φον Στέρνμπεργκ, που ήταν στην κυριολεξία μαγεμένος μαζί της, και στη γυναίκα του. Το 1936 η Μαρλένε ήταν η πιο ακριβοπληρωμένη ηθοποιός του κόσμου. Το 1939 αλλάζοντας την υπηκοότητά της σε αμερικανική αποδοκιμάστηκε από τον γερμανικό λαό και ο Τύπος τής αφιέρωνε πρωτοσέλιδα με τίτλο: «Ντίτριχ: προδότρια της πατρίδας».

Στη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Μαρλένε ως Γερμανίδα αισθάνθηκε συνυπεύθυνη για τις πράξεις του Χίτλερ και συμμετείχε στον αγώνα κατά του ναζιστικού κινήματος. Ο ίδιος ο Χίτλερ την θαύμαζε απεριόριστα. Συνεργάτες του προσπάθησαν μάλιστα κατόπιν εντολής του να την δελεάσουν και να την φέρουν πίσω στη Γερμανία. Εκείνη αρνήθηκε και τιμήθηκε αργότερα για την προσφορά της με το μετάλλιο της ελευθερίας.

Το 1947 στέφθηκε από τα περιοδικά ως η «γιαγιά με τη μεγαλύτερη αίγλη στον κόσμο», αποκτώντας το πρώτο από τα τέσσερα εγγόνια της. Το 1950 συνεργάστηκε με τον Αλφρεντ Χίτσκοκ στην ταινία «Ο δολοφόνος έρχεται κάθε βράδυ» («Stage Flight»). Ο Χίτσκοκ, ενθουσιασμένος με τον επαγγελματισμό της, της επέτρεψε να επεμβαίνει στο σέτ και να δίνει οδηγίες στους συνεργάτες του, πράγμα ασυνήθιστο για εκείνον.

Το 1951 η Ντίτριχ ηχογράφησε για λογαριασμό της Columbia στη Νέα Υόρκη τον πρώτο της δίσκο με τίτλο *Marlene Dietrich Overseas*. Το 1952 γύρισε την πλάτη στη μεγάλη οθόνη και η επιλογή της να εμφανιστεί ξανά στη σκηνή στέφθηκε με τεράστια επιτυχία. Το 1960 ρίσκαρε την επιστροφή της στη Γερμανία και παρ' όλη την κατακραυγή που της επεφυλάχθη δεν της συγχώρεσαν ποτέ την αλλαγή της υπηκοότητας εκείνη επέμεινε και κέρδισε πίσω την αγάπη τους.

Τον Σεπτέμβριο του 1975 στο Sydney της Αυστραλίας η Ντίτριχ έπεσε από τη σκηνή και ένα κάταγμα στον μηρό σηματοδότησε το τέλος των εμφανίσεών της. Επέστρεψε

στο Παρίσι και έζησε μόνη της, αφού οι περισσότεροι φίλοι της δεν ζούσαν πια: ο Ερνεστ Χεμινγκγουέι, η Εντίθ Πιάφ, ο Ζαν Κοκτό, ο Νόελ Κάουαρντ...

Το 1978 η Ντίτριχ εμφανίστηκε για τελευταία φορά στην ταινία του Ντέιβιντ Χέμινγκ «Ζιγκολό» («Just a gigolo»), με τον David Bowie. Με το τέλος των γυρισμάτων αρνείται πια να φωτογραφηθεί. Όταν ρωτήθηκε αργότερα η απάντησή της ήταν αποστομωτική: *«Με έχουν φωτογραφίσει μέχρι θανάτου. Δεν θέλω άλλο»*. Το 1982 επέτρεψε στον Μαξιμίλιαν Σελ να ηχογραφήσει την τελευταία της συνέντευξη διάρκειας 18 ωρών. Ο Σελ χρησιμοποίησε αποσπάσματα της συνέντευξης στο αριστουργηματικό ντοκυμαντέρ με τίτλο «Marlene: A feature» που γνώρισε το 1984 τεράστια επιτυχία παγκοσμίως.

Στις 6 Μαΐου 1992 η Μαρλένε Ντίτριχ άφησε την τελευταία της πνοή στο διαμέρισμά της στο Παρίσι.

ΤΟ ΒΗΜΑ 12/01/2002

Μπέτι Ντέιβις

Ηθοποιός (1908-1989)

Της ΣΟΦΙΑΣ ΓΚΑΝΙΑΤΣΟΥ

«Στο επάγγελμά μου αν δεν γίνεις πρώτα γνωστός σαν τέρας δεν είσαι σταρ»

Μπέτι Ντέιβις

Η **Μπέτι Ντέιβις** πάντα έλεγε ότι η ανατροφή που πήρε, κληρονομιά των χωρισμένων γονιών της, τη βοήθησε να υπερπηδήσει όλα τα εμπόδια που τη χώριζαν από τον τίτλο της σταρ στον αδιάστακτο κόσμο του χολιγουντιανού κινηματογράφου. Κόρη ενός δικηγόρου από τη Μασαχουσέτη, η Ρουθ Ελίζαμπεθ Ντέιβις γεννήθηκε τον Απρίλιο του 1908 και όταν οι γονείς της χώρισαν έφυγε με τη μητέρα της και την αδελφή της Μπάρμπαρα για να ζήσουν στη Νέα Υόρκη. Η μητέρα της, προκειμένου να πληρωθούν τα πανάκριβα σχολεία στα οποία φοιτούσαν οι κόρες της, έγινε φωτογράφος και η μικρή τότε Μπέτι πέρασε από την παιδική ηλικία στην εφηβεία χωρίς την παρουσία ενός πατέρα. Εκείνη την εποχή η Ρουθ Ελίζαμπεθ έγινε γνωστή ως Μπέτι, ο δε μοναδικός τρόπος με τον οποίο γράφεται το όνομά της (Bette) οφείλεται στο μυθιστόρημα του Μπαλζάκ «La Cousinne Bette».

Όταν τελείωσε τη δραματική σχολή έκανε το ντεμπούτο της σαν ηθοποιός στο Μπρόντγουεϊ και αμέσως μετά έσπευσε στο Χόλιγουντ για να κάνει ένα δοκιμαστικό για τη Universal. Αφού γύρισε έξι μικρές ταινίες, αργότερα πήρε μεταγραφή για τη

Warner (1932) και τρία χρόνια μετά πήρε το πρώτο της Οσκαρ για την ταινία «Μια επικίνδυνη γυναίκα». Παρά την επιτυχία της και το γεγονός ότι ήταν η πρώτη ηθοποιός που πήρε Οσκαρ για λογαριασμό της Warner, το στούντιο αρνιόταν να της δώσει ικανοποιητικούς ρόλους, ώσπου έφυγε για να κάνει ταινίες στην Αγγλία. Όταν επέστρεψε το στούντιο ενέδωσε, με αποτέλεσμα να κερδίσει η Ντέιβις το δεύτερό της Οσκαρ για την ταινία «Ζεζεμπέλ», το 1938. Για πολλούς η Μπέτι Ντέιβις θεωρείτο Πρώτη Κυρία του αμερικανικού κινηματογράφου.

Προσωπικότητα με ισχύ αλλά και γοητεία, έκανε τον κόσμο να πιστέψει πως ήταν θεά και ενώ άλλοι τη λάτρευαν και έχυναν ποτάμι τα δάκρυα, άλλοι τη μισούσαν. Σε μια βιομηχανία όπου κυριαρχούσαν οι άντρες, επέβαλλε συχνά τους δικούς της κανόνες και δημιούργησε καινούργια κριτήρια για τις γυναίκες. Το 1942 ήταν ήδη η πιο καλοπληρωμένη γυναίκα στην Αμερική. Παρ' όλο που η καριέρα της είχε αρκετά σκαμπανεβάσματα, η Ντέιβις άλλαξε ριζικά τον τρόπο με τον οποίο το Χόλιγουντ αντιμετώπιζε τις γυναίκες ηθοποιούς. Έκανε γύρω στις 100 ταινίες και προτάθηκε πολλές φορές ακόμη για Οσκαρ. Η προσωπική της ζωή ήταν το ίδιο δραματική με το παίξιμό της στην οθόνη. Παντρεύτηκε τέσσερις φορές, απέκτησε μία κόρη με τον τρίτο σύζυγό της και υιοθέτησε δύο παιδιά με τον τέταρτο. Πέθανε σε ηλικία 75 χρόνων στη Γαλλία. Το Ίδρυμα Μπέτι Ντέιβις, που δημιουργήθηκε στη μνήμη της, παρέχει σήμερα οικονομική βοήθεια σε νέους, ανερχόμενους ηθοποιούς.

Το ΒΗΜΑ, 23/06/2002

Μπριζίτ Μπαρντό

Ηθοποιός (1934-)

Της ΣΟΦΙΑΣ ΓΚΑΝΙΑΤΣΟΥ

Μπορεί «όταν ο Θεός έπλασε τη γυναίκα» να μην είχε φανταστεί πως η κινηματογραφική εκδοχή της θα ήταν αρτιότερη από το πρωτότυπο, ο σκηνοθέτης όμως Ροζέ Βαντίμ όχι μόνο διέκρινε στο πρόσωπο της Μπριζίτ Μπαρντό το απόλυτο θηλυκό, τη μούσα του, αλλά και τη μέλλουσα σύζυγό του. Η ταινία ήταν ένα σκάνδαλο για την εποχή της (1956), η ξανθιά όμως Μπριζίτ μάγεψε το κοινό με τον χειμαρρώδη αισθησιασμό και τη σχεδόν αγγελόμορφη σεξουαλικότητά της. Ο μύθος της Μπεμπέ είχε γεννηθεί.

Ήταν μόνο είκοσι δύο χρόνων, με αμφισβητούμενα υποκριτικά προσόντα, πλην όμως ένα καθαρά «γαλλικό προϊόν» που προκαλούσε ζήλια, θαυμασμό, πόθο και κακεντρεχή σχόλια με τις γυμνές της εμφανίσεις, επί δύο περίπου δεκαετίες. Η μπαρντολατρία την εποχή του 1960 πήρε διαστάσεις επιδημίας και δημιούργησε πολλά προβλήματα στην ιδιωτική της ζωή, αφού απελπισμένοι θαυμαστές τρύπωναν κρυφά στο σπίτι της και έκλεβαν προσωπικά αντικείμενα ενώ οι παπαράτσι την κυνηγούσαν με φανατισμό που άγγιζε τα όρια της μανίας. Η ίδια ήταν μια αντιβάμπ που έτρεμε τα πλήθη και δυσανασχετούσε με τη δημοσιότητα.

Γεννημένη το 1934 στο Παρίσι από μια καλή αστική οικογένεια, έκανε από μικρή μαθήματα μουσικής και χορού. Από τα πρώτα της κιόλας βήματα στον χώρο του μόντελινγκ, βρέθηκε να ποζάρει για το περιοδικό «Elle» και πέρασε γρήγορα στις κινηματογραφικές οθόνες (πρώτη ταινία το 1952). Ήταν πολύ ωραία για να παραμείνει ένα απλό εξώφυλλο. Το 1953 γίνεται το επίκεντρο του ενδιαφέροντος στο φεστιβάλ των Καννών. Είναι ήδη η αγαπημένη των φωτογράφων.

Το 1960 επιχειρεί να αυτοκτονήσει για δεύτερη φορά - η πρώτη ήταν δέκα χρόνια νωρίτερα, όταν οι γονείς της της απαγόρευσαν να παντρευτεί τον Βαντίμ ώσπου να ενηλικιωθεί. Μερικούς μήνες νωρίτερα είχε φέρει στον κόσμο τον γιο της Νικολά, καρπό του γάμου της με τον Ζακ Σαριέ (1959) και μοναδικό της παιδί. Λίγο πριν από τα σαράντα και με αρκετές ταινίες και δύο ακόμη συζύγους στο ενεργητικό της, εγκαταλείπει για πάντα τον κινηματογράφο και αποσύρεται από το σταρ σύστημα για να αφοσιωθεί στο έργο της ζωής της, την προστασία των ζώων και την εξασφάλιση των δικαιωμάτων τους, ιδρύοντας, με δικά της κεφάλαια στην αρχή, το Ίδρυμα Μπριζίτ Μπαρντό.

Η Μπεμπέ, παρά και την τρίτη αυτοκτονία που επιχειρήσε το 1983, πάλεψε για τη ζωή της και νίκησε τον καρκίνο του μαστού. Όταν κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης ρωτήθηκε ποια ήταν η καλύτερη μέρα της ζωής της εκείνη απάντησε: «Μια νύχτα...».

ΤΟ ΒΗΜΑ 26/06/2005

Της ΜΥΡΤΩΣ ΛΟΒΕΡΔΟΥ

« Δεν ανήκω στους ηθοποιούς της Επίδαυρου»

Η Νόνικα Γαληνέα υποδύεται την Ιοκάστη στον «Οιδίποδα Τύραννο» που σκηνοθετεί ο Γιώργος Κιμούλης στην Επίδαυρο

«Με ενδιαφέρει η εμφάνισή μου. Δεν θα δεχόμουν ρόλο που θα με παραμόρφωνε» λέει η Νόνικα Γαληνέα, ευτυχής για το κοστούμι της Ιοκάστης

«Έχω παίζει μάνες, συζύγους, ερωμένες, γυναίκες που αυτοκτονούν, γυναίκες που έχουν θυσιάσει τα παιδιά τους. Η Ιοκάστη είναι όλα αυτά μαζί συν το γεγονός ότι αυτή η γυναίκα είναι ερωτευμένη με τον γιο της. Κι εδώ είναι το μεγαλείο της. Με τη σωστή έννοια άλλωστε, ποια μάνα δεν είναι ερωτευμένη με τον γιο της και ποιος γιος δεν είναι ερωτευμένος με τη μάνα του;» αναρωτιέται η **Νόνικα Γαληνέα**, που κατεβαίνει στην Επίδαυρο για να ερμηνεύσει την Ιοκάστη, στον «Οιδίποδα Τύραννο» που σκηνοθετεί ο **Γιώργος Κιμούλης**.

Γοητευτική και ερωτική, γεννημένη βασίλισσα: έτσι φαντάστηκε την Ιοκάστη ο σκηνοθέτης και κάλεσε τη Νόνικα Γαληνέα για να την υποδυθεί. Σε μια λιτά και αυστηρά δομημένη παράσταση, ρεαλιστική και σύνθετη, η ηθοποιός, όπως ομολογεί, έζησε πρωτόγνωρες καταστάσεις από τη συνεργασία της με τον - φίλο της - Γιώργο Κιμούλη, «πράγμα όχι και τόσο απλό για μια ηθοποιό που έχει τόσα χρόνια στη δουλειά και τόσες εμπειρίες. Είναι δώρο θεού να μπορείς να εισπράττεις για πρώτη φορά τόσο σημαντικά, καινούργια ερεθίσματα. Δεν είναι μόνο λαμπρός ηθοποιός και σκηνοθέτης, είναι δημιουργός. Και πολυδιάστατος: πρώτη φορά διδάσκομαι άλλα να σκέφτομαι, άλλα να λέω και άλλα να πράττω. Αυτό μέσα από έναν πολύ συγκεκριμένο στόχο, χωρίς να οδηγούν σε ασυνεννοησία με το κοινό». Και συμπληρώνει: «Όταν πιστέψεις στον Κιμούλη, δεν υπάρχει πιο πιστό άτομο».

Για τη Νόνικα Γαληνέα, η Ιοκάστη μοιάζει με ένα παμφάγο ζώο που έχει ανεπτυγμένο ένστικτο. Με αυτή την «έκτη» της αίσθηση, άλλωστε, κατανοεί την τραγικότητά της και επαληθεύει το ένστικτό της. «Το έχω κι εγώ αυτό» λέει για τον εαυτό της. «Πράττοντας τα λάθη μου και θέλοντας να πείσω τον εαυτό μου ότι κάνω το

σωστό, βαθιά μέσα μου ξέρω. Κάθε ρόλος, έτσι και τώρα η Ιοκάστη, με οδηγεί ένα βήμα μπροστά στην ενδοσκόπηση. Δεν τον γνωρίζω τον εαυτό μου, τον μαθαίνω στη διαδρομή. Σπαράζω, λυτρώνομαι, επιβεβαιώνω ότι ακόμη ζω, πονώ, λυπάμαι, αναρωτιέμαι, αμφιβάλλω, ελπίζω. Τι παραπάνω μπορεί να θέλω;» λέει, σαν να σκέφτεται δυνατά. «Με καλύπτει τόσο πολύ αυτός ο ρόλος, από κάθε διάσταση, ανθρώπινη και γυναικεία, που θα ήθελα να παίζω την Ιοκάστη αόρατη. Όταν μια γυναίκα αισθάνεται καλυμμένη, δεν έχει ανάγκη να φαίνεται». Η ίδια πάντως, μέσα στο κοστούμι της, μόνο αόρατη δεν θα είναι. «Με ενδιαφέρει πολύ η εμφάνισή μου. Δεν θα δεχόμουν ρόλο που θα με έβγαζε παραμορφωμένη, εκτός αν το απαιτεί ο ίδιος ο ρόλος».

Στο θέατρο του Πολυκλείτου κατεβαίνει με τρακ και αγωνία: «Δεν μπορείς να πας άφοβα στην Επίδαυρο. Δεν ανήκω άλλωστε στους ηθοποιούς της Επιδαύρου. Είναι όμως μια εγχείρηση που έχω περάσει - και στη Μικρή Επίδαυρο και με την Κλυταιμνήστρα, στην "Ηλέκτρα". Είναι ανακούφιση για μένα να μην έχω την ευθύνη της έκτασης του ρόλου. Δικαιούμαι πλέον αυτή την πολυτέλεια. Από την άλλη νιώθω τη σιγουριά της δουλειάς που έχουμε κάνει. Πίσω από κάθε πράξη, πίσω από κάθε κίνηση, υπάρχει η εξήγηση και το γιατί. Σε κάθε περίπτωση όμως έχω δώσει πια τις εξετάσεις μου. Έχει και τα καλά του ο χρόνος. Κανείς δεν περιμένει από μένα κάτι ακραία κακό» εξηγεί.

Μετά τις θιασαρχικές δουλειές της και τον (προσωπικό και καλλιτεχνικό) χωρισμό της από τον **Αλέκο Αλεξανδράκη**, η Νόνικα Γαληνέα ξεκίνησε μια δεύτερη, καινούργια, καριέρα, την οποία ούτε που περίμενε. «Βιάστηκα να ανακοινώσω ότι σταματώ το θέατρο» θυμάται. Γι' αυτό και δεν σκέφτεται πια τι έπεται - θα επιθυμούσε ωστόσο μια κωμωδία. Αλλωστε, όταν είχε την ευθύνη της δουλειάς, παραδέχεται ότι συχνά έπεφτε έξω, κυρίως στην επιλογή των συνεργατών της. Από τότε που άλλοι αποφασίζουν για τη δική της θεατρική μοίρα, «βρέθηκα με σπάνιους και καταπληκτικούς ανθρώπους, σκηνοθέτες και σκηνογράφους». Οσο για ρόλους, ερμήνευσε από *Ο' Νιλ* ως **Καμπανέλλη**, περνώντας μέσα από τον *Σοφοκλή* και τον *Ρίτσο*. Επαιξε σε Ορατόριο, υποδύθηκε τη Ζωή την Πορφυρογέννητη, ανέβηκε τη σκηνή του Κόβεντ Γκάρντεν και... έγραψε την αυτοβιογραφία της. «Χωρίς το θέατρο δεν θα έβρισκα ποτέ τον εαυτό μου. Με τον καιρό συνειδητοποιώ ότι "είμαστε αυτό που θυμόμαστε". Κατέληξα ότι είμαι όλοι αυτοί οι τόσο σημαντικοί ρόλοι που έχω παίζει. Είναι τόσο προνομιούχο άτομο ο ηθοποιός - κυρίως ο ηθοποιός που έχει στόχους, και

μάλιστα υψηλούς. Μοιραία ανήκεις σε μια άλλη ζωή, σ' έναν δικό σου κόσμο, άκρως μοναχικό, αλλά σημαντικό. Είναι μεγάλη παρηγοριά» καταλήγει.

Η τραγωδία «Οιδίπους Τύραννος» του Σοφοκλή παρουσιάζεται από το Σύγχρονο Θέατρο της Αθήνας. Μετάφραση Κ.Χ. Μύρης, σκηνοθεσία Γιώργος Κιμούλης, μουσική Γκόραν Μπρέγκοβιτς, σκηνικά Πάβελ Ντομπρίζκι, κοστούμια Εμα Ριότ, φωτισμοί Ζαν Καλμάν, χορογραφίες Τζέιμς Γκίμπσον, μακιγιάζ Αγγελος Μέντης, επιμέλεια κίνησης Βίκυ Παναγιωτάκη. Παίζουν: Γιώργος Κιμούλης, Νόνικα Γαληνέα, Τάσος Χαλκιάς, Αρτό Απαρτιάν, Χρήστος Ευθυμίου, Γιώργος Ζιόβας, Γιάννης Κοτσαρίνης, Νίκος Αναστασόπουλος. Κορυφαίος: Γιώργος Νταλάρας. Συμμετέχει 10μελής ανδρικός χορός. Η πρεμιέρα θα δοθεί την Παρασκευή 1η Ιουλίου στην Επίδαυρο. Η παράσταση θα επαναληφθεί το Σάββατο. Θα ακολουθήσει περιοδεία σε όλη την Ελλάδα.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΣΗΡΑΦΗ, ΔΙΑΚΟΣΙΑΣ / ΜΑΛΙΑ, ΠΟΡΗ ΒΡΕΔΙΑΡ (ΕΡΕΥΝΑ)

ΟΛΙΑ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ

ΕΛΑΦΡΙΑ ΣΑΝ ΠΟΥΠΟΥΛΟ

Έχει συνεργαστεί με σκηνοθέτες της νεότερης γενιάς, έχει πειραματιστεί με ρόλους έξω από τα αναμενόμενα, έχει μάθει να πέφτει στη φωτιά. Τώρα χαίρεται την ωριμότητά της και απολαμβάνει «το λούνα παρκ της ζωής», όπως αποκαλεί η ίδια το θέατρο

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΜΠΙΡΜΠΙΛΗ. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΣΠΥΡΟΣ ΣΤΑΒΕΡΗΣ

Την περιμένω στο πίσω μέρος της Σκηνης Κοτοπούλη του Εθνικού Θεάτρου, μετά την παράσταση του «Ερρίκου Δ'», στην οποία συμμετέχει. Έχουμε καιρό να συναντηθούμε, αλλά η οικειότητα των βραδιών που περάσαμε μαζί σε παρέες έχει παραμείνει. Εκείνη μου μιλάει στον ενικό. Εγώ, για το κείμενο που θα διαβάσετε παρακάτω, θα χρησιμοποιήσω πληθυντικό. «*Ανέβα στο μηχανάκι*» μου λέει. Καβαλάω τη σέλα ενώ εκείνη οδηγεί προς το Κολωνάκι. Μιλάμε αργότερα για τους κοινούς γνωστούς μας, για τις αλλαγές που βλέπουμε ο ένας πάνω στον άλλον. Ερωτικό και οικείο πλάσμα η Ολια. Η απλότητά της σχεδόν εξωτική. Παραμένει η... Ολια. Η Ολια των φίλων μου, των συζητήσεων σε μπαρ και ιδιωτικά μέρη, αλλά και των χαρακτήρων που την έχω δει να ερμηνεύει. Η κινηματογραφική Ολια του αποκαλούμενου Νέου Ελληνικού Κινηματογράφου, η παραμυθένια Ολια από τις «Ιστορίες των Αδελφών Γκριμ», η παραμελημένη κόρη της περσικής «Φθινοπωρινής Σονάτας» με την Μάγια Λυμπεροπούλου, η αδέξια και νεαρή ηρωίδα στο «Ποιος φοβάται την Βιρτζίνια Γουλφ» με την

«Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΝΑ ΑΣΧΟΛΗΘΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΕΧΕΙ ΕΝΑ ΕΓΩ ΡΑΓΙΣΜΕΝΟ, ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΠΟ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ»

ΣΑΤΕΝ ΝΤΡΑΠΕ ΦΟΡΕΜΑ ΜΕ ΟΥΡΑ (PARTHENIS), ΔΑΝΤΕΛΕΝΙΟ ΒΡΑΧΙΟΛΙ ΜΕ SWAROVSKI (KATERINA PSOMA-ATTICA)

Τζένη Καρέζη και τον Κώστα Καζάκο σε σκηνοθεσία Ζυλ Ντασσέν πολλά χρόνια πριν, η αγαπημένη ηθοποιός σκηνοθετών όπως ο Λ. Βογιατζής, ο Θ. Τερζόπουλος και ο Γ. Χουβαρδάς.

- Αισθάνεστε ότι πετύχατε τους στόχους που είχατε βάλει στη ζωή σας;

«Δεν νομίζω. Ηθελα εντελώς άλλα από αυτά που πέτυχα. Σαν κάποιος άλλος να αποφασίζει για μένα».

- Δεν ονειρευόσασταν να γίνετε ηθοποιός από κοριτσάκι;

«Όχι, γιατί ήμουν υπερβολικά ντροπαλή. Θεωρώ ότι ένας άνθρωπος που αποφασίζει να ασχοληθεί με την τέχνη έχει ένα εγώ ραγισμένο και χρειάζεται μεγαλύτερη επιβεβαίωση απ' ό,τι ένας άλλος άνθρωπος που είναι πιο συμπλιωμένος με τον εαυτό του. Και αυτό είναι ένα τρομερό βάσανο. Το να θεωρείς ότι δεν αξίζεις αν δεν είσαι πάνω σε μια σκηνή όπου σε χειροκροτούν είναι κούραση».

- Κοιτάζοντας προς τα πίσω, τι αισθήματα νιώθετε για τη διαδρομή που έχετε διανύσει ως σήμερα;

«Έχω την εντύπωση ότι για πολλούς λόγους έζησα ένα μεγάλο διάστημα της ζωής μου απουσιάζοντας. Σαν να μην μπορούσα να εναρμονιστώ με την πραγματικότητα. Κάτι που με έκανε να χάσω πολλά πράγματα».

- Το θέατρο τι σχέση έχει με την πραγματικότητα;

«Το θέατρο δεν είναι παρένθεση μέσα στην πραγματικότητα. Είναι μέρος της πραγματικότητας. Ένας εργαστηριακός χώρος όπου γίνονται έρευνες για το μεγαλύτερο εργαστήριο, που είναι η ίδια η ζωή. Μια δεξαμενή μέσα σε έναν ωκεανό».

- Αυτό το φαινομενικά ήρεμο θηρίο, που ονομάζεται τέχνη, φοβηθήκατε ποτέ ότι μπορεί να σας καταπεί;

«Το θέατρο είναι ένας χώρος υψηλών συχνοτήτων. Το ποιητικό κομμάτι του απαιτεί να είσαι πολύ άδολος, όμως μαζί με αυτό συνυπάρχουν πολλά άλλα πράγματα, όπως τα εύκολα λεφτά, η εύκολη αναγνώριση. Είναι ένας κόσμος ψευδαισθήσεων στον οποίο πέφτεις, ξανασηκώνεσαι, και πάλι από την αρχή. Πρέπει να 'χεις τον νου σου, διότι είναι βίαιος».

- Τι ψάχνετε να βρείτε μέσα από τους ρόλους που ερμηνεύετε;

«Όταν κάνεις τέχνη, δεν ξέρεις τι ψάχνεις. Και δεν μαθαίνεις ποτέ, διότι με τον χρόνο κάποια ερωτήματα που έχεις απαντιούνται, όμως στη θέση τους έρχονται άλλα! Οπότε δεν προλαβαίνεις να χαρείς. Ωριμάζοντας αντιλαμβάνεσαι πως δεν θα γκρεμιστεί η γη επειδή εσύ έχεις κάποια ερωτήματα και, επίσης, ότι πολλοί πριν από σένα και πολλοί ύστερα από σένα θα κάνουν καλύτερα πράγματα. Αυτό είναι μια μικρή ταπείνωση».

- Αν δεν ασχολιόσασταν με το θέατρο, πιστεύετε ότι θα ήσασταν πιο δυστυχής;

«Φαντάζομαι ότι θα έβρισκα τον εαυτό μου μέσα από κάτι άλλο, που δεν έχω καν υποψιαστεί. Αισθάνομαι ευνοημένη. Σε σχέση με το τι ζουν οι περισσότεροι άνθρωποι, νιώθω ότι βρίσκομαι στο λούνα παρκ

«Η ΚΩΜΩΔΙΑ ΑΠΑΙΤΕΙ ΤΡΟΜΕΡΗ ΖΩΝΤΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ. ΛΥΠΑΜΑΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΩ ΠΑΙΞΕΙ ΣΕ ΑΡΚΕΤΕΣ ΚΩΜΩΔΙΕΣ, ΔΙΟΤΙ ΘΕΩΡΩ ΟΤΙ ΕΙΜΑΙ ΚΩΜΙΚΗ ΦΥΣΗ»

ΒΕΛΟΥΔΙΝΟ ΠΑΤΟ
(PARTHEMIS), ΒΕΛΟΥΔΙΝΕΣ
PFEF TOE TOBEE,
LERRE (TSOLDEROS)

της ζωής. Οι περισσότεροι ζουν μια καθημερινότητα αδυσώπητη. Η ζωή είναι πολύ σκληρή».

– Έχετε επίγνωση όταν οι ερμηνείες σας είναι κατώτερες των δυνατοτήτων σας;

«Κατ' αρχήν πιστεύω ότι το 90% των πραγμάτων που έχω κάνει είναι κατώτερα των δυνατοτήτων μου. Εχω μια φύση αρκετά ράθυμη, που μερικές φορές μου βάζει τρικλοποδιές».

– Οι προσωπικές υποθέσεις σας εμπηρεάζουν τις ερμηνείες σας;

«Φυσικά. Μπορεί να υπάρχει κάποιος αυτοματισμός στον τρόπο που παίζεις, όμως είσαι άνθρωπος και όχι μια φιγούρα χαρτοκοπτικής».

– Οι κωμωδίες είναι πιο ευχάριστες για έναν ηθοποιό;

«Η κωμωδία απαιτεί τρομερή ζωντάνια και ενέργεια. Λυπάμαι που δεν έχω παίξει σε αρκετές κωμωδίες, διότι θεωρώ ότι είμαι κωμική φύση».

– Υπάρχουν ρόλοι-απωθημένα;

«Καθόλου. Δεν σκέφτομαι με ρόλους».

– Τι δεν θα θέλατε να πουν ποτέ για σας;

«Ότι είμαι σκληρή. Ίσως επειδή είναι κάτι το οποίο εμπεριέχω. Ναι, έχω υπάρξει σκληρή παλιότερα, επειδή ήμουν πολύ φοβισμένη, και νομίζω ότι ακόμη συμβαίνει μερικές φορές. Με τρομάζει όταν το σκέφτομαι. Το θεωρώ άδικο απέναντι στους άλλους ανθρώπους. Δεν μου αρέσει».

– Πιστεύετε ότι αλλάζουμε πραγματικά μεγαλώνοντας;

«Δεν ξέρω. Απλώς μπορούμε να έχουμε καλύτερο έλεγχο του εαυτού μας. Διότι ακόμη και αν ο χαρακτήρας μας δεν είναι τέλειος, μπορούμε να συγκρατούμε το ταμπεραμέντο μας. Είναι σημαντικό να μην αφήνεις το θυμικό σου να σε εξουσιάζει».

– Ποια εικόνα έρχεται στο μυαλό σας στο άκουσμα της λέξης «ευτυχία»;

«Κάτι συνώνυμο με τη λέξη “γαλήνη”. Η εικόνα τού να είσαι κάπου και να μην περιμένεις τίποτε. Γιατί ευτυχία, όπως την εννοούσαμε μικροί, το ξέρω ότι δεν υπάρχει. Ετσι, όταν καταφέρνω και νιώθω εσωτερική γαλήνη, κάποιες λίγες στιγμές, αισθάνομαι πολύ κοντά στην έννοια της ευτυχίας. Παρατηρώ ότι μεγαλώνοντας αυτό συμβαίνει όλο και πιο συχνά. Πιθανόν γι' αυτό ονειρεύομαι τις χαρές της γεροντικής ηλικίας. Με παντούφλες δίπλα στο τζάκι, να διαβάζω... Σε άλλους ρυθμούς, πολύ πιο ρελαντί. Οχι, ποτέ δεν με τρόμαξε η ωριμότητα. Μπορώ δε να πω ότι μου φαινόταν ανέκαθεν ανακουφιστική. Μάλλον επειδή πάντα πίστευα ότι με την ωριμότητα χάνονται τα μίσση και τα πάθη. Μου αρέσει να σκέφτομαι ότι είμαι ένα πουπουλάκι που δεν βασανίζεται, που δεν ταλανίζεται, που δεν διεκδικεί». ●

→ Το «Ερρίκος Δ΄» του Λονίτζι Πιραντέλο, μια παραγωγή του Εθνικού Θεάτρου σε σκηνοθεσία Δημήτρη Μανρίκιου, ανεβαίνει στη Σκηνή Κοτοπούλη (Πανεπιστημίου 48, τηλ 210 3305.074)

→ Από τις εκδόσεις Εστία πρόκειται να κυκλοφορήσει μέχρι τα Χριστούγεννα, το βιβλίο «Η Καρδιά και ο Χωρίς Καρδιά» με δύο ιστορίες της Ολίας Λαζαρίδου.

BHMADONNA

17/12/2006

Η Οντρέϊ-μοντέλο: από φωτογράφιση μόδας το 1955 στη Ρώμη
Δεξιά: Διαφημιστική πόζα για την ταινία του 1965 «Πώς να κλέψετε ένα εκατομμύριο»

Μέριλιν, Μαρλένε, Μπριζίτ; Αν ψάχνουμε για το πλάσμα που συνδύαζε χάρη, κομψότητα και ευγένεια... λυπούμαστε πολύ, ωραιές μου κυρίες. Το όνομα εκείνης που εγσάρκωσε όλες αυτές τις αρετές, εντός και εκτός μεγάλης οθόνης, δεν αρχίζει από Μ

ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΖΑΧΟΠΟΥΛΟΥ

NAI

ΟΝΤΡΕΪ ΧΕΙΜΠΙΟΡΝ

Και ο Θεός έπλασε τη (στυλάτη) γυναίκα

1. Η ενζενί ΟντρεΪ Χέιμμπορν στις αρχές των 50s
2. Με τον άγγλο ηθοποιό και... κάτι παραπάνω από φίλο, Άλμπερτ Φίνεϊ, το καλοκαίρι του 1966
3. Στο κλασικό «Διακοπές στη Ρώμη» (1953)
4. Μαζί με τον δεύτερο σύζυγό της, τον ιταλό ψυχίατρο Αντρέα Ντότι, αμέσως μετά τον γάμο τους στην Ελβετία (1969)
5. Με το Όσκαρ (1954)

«ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ ΜΕ ΜΙΑ ΤΕΡΑΣΤΙΑ ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΣΤΟΡΓΗ ΚΑΙ ΜΕ ΜΙΑ ΤΡΟΜΕΡΗ ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΩ ΣΤΟΡΓΗ»

Νεαρή τριγκίπισσα στο «Διακοπές στη Ρώμη», αξιαγάπητη Σαμπρίνα στην ομώνυμη ταινία, αιώνια γυναίκα στο «Πρόγευμα στο Τίφανι», ακαταμάχητη ως «Ωραία μου κυρία», άξια παρτενέρ του Φρεντ Αστέρ στο αγαπημένο της «Fanny face». Αδύνατη και κομψή... πολύ πριν από την επέλαση των μοντέλων τύπου Τουίγκι, με το σπιθηροβόλο βλέμμα της να εκπέμπει έναν ανεπιτήδευτο συνδυασμό αθωότητας και σεξουαλικότητας, η Βελγίδα (στα χαρτιά) ΟντρεΪ Χέιμμπορν θεωρείται αιώνιο σύμβολο γοητείας και θηλυκότητας – αυτό που με μια λέξη θα αποκαλούσαμε «class». Εκείνο ωστόσο που τείνουν να ξεχνούν οι σκληροπυρηνικοί θιασώτες του στυλ είναι ότι η Χέιμμπορν υπήρξε μια σπουδαία ηθοποιός, που τα κατάφερε περίφημα είτε σε κωμικούς είτε σε τραγικούς ρόλους, αλλά και ένα σπάνιο ήθος πλάσμα, με σημαντική ανθρωπιστική προσφορά. Ο τελευταίος παράγοντας μάλλον συνυπολογίστηκε

ιδιαίτερα κατά την ψηφοφορία του 1999. Τότε δηλαδή που τα μέλη της Αμερικανικής Ακαδημίας Κινηματογράφου την ανέδειξαν τρίτη μεγαλύτερη σταν όλων των εποχών.

Κόρη βρετανού τραπεζίτη (ο οποίος εγκατέλειψε γυναίκα και εξάχρονο παιδί για να επιστρέψει στη γενέτειρά του) και ολλανδής βαρόνης, γεννιέται στις 4 Μαΐου 1929 στις Βρυξέλλες. Η ΟντρεΪ Κάθλιν Ράστον... ίσως να μη χρειαζόταν να εργαστεί ποτέ. Η πείνα και η ανέχεια που βιώνουν αυτή και η μητέρα της στη γερμανοκρατούμενη Ολλανδία κατά τη διάρκεια του πολέμου αποτελούν ένα σύντομο διάλειμμα στην ευζωία τους. Σε εκείνη την περίοδο ωστόσο οφείλονται η λεπτή σιλουέτα και η εύθραυστη υγεία της. Αμέσως μετά την απελευθέρωση η ΟντρεΪ φεύγει για να σπουδάσει μπαλέτο στο Λονδίνο. Χορεύτρια δεν θα γίνει, θα διδαχθεί όμως τη χάρη και την πειθαρχία που θα χαρακτηρίζουν ολόκληρη την υπόλοιπη ζωή της. Η έλξη που νιώθει για τον κόσμο του μόντελιγκ τη στέλνει αρχικώς στις πασαρέλες και στη συνέχεια στα ευρωπαϊκά κινηματογραφικά πλατό. Το Χόλιγουντ δεν είναι δυνατόν να μείνει

Η Οντρέϊ Χέιμμπορν-Νατάσα και ο Χένρι Φόντα-Πιερ, στην κινηματογραφική μεταφορά του μυθιστορήματος του Λέοντος Τολστόι «Πόλεμος και ειρήνη» (1955)
Αριστερά: Κραγιόν στα πεταχτά, λίγο πριν από την παραλαβή του Όσκαρ Α΄ γυναικείου ρόλου (1954)

«Ο ΘΕΟΣ ΦΙΛΗΣΕ ΤΗΝ ΟΝΤΡΕΪ ΣΤΟ ΜΑΓΟΥΛΟ. ΑΥΤΟ ΗΤΑΝ» ΜΠΙΑΙ ΓΟΥΑΪΛΝΤΕΡ

αουγκίνητο μπροστά στη σωματική πλαστικότητα, αλλά κυρίως στα εκφραστικά, γεμάτα έκπληξη μάτια της ενζενί-«ξωτικού» – και ας μη συνάδει προς τα περί ομορφιάς πρότυπα των τότε σταρ του σινεμά. Ετσι, αμέσως έπειτα από ένα σύντομο αλλά διθυραμβικό πέρασμα από το Μπρόντγουεϊ, το 1951, ως πρωταγωνίστρια στο μιούζικαλ «Ζιζί», η Μέκκα του κινηματογράφου τής ανοίγει διάπλατα τις αγκάλες της. Στην πρώτη αμερικανική ταινία της («Διακοπές στη Ρώμη») αυτή και ο Γκρέγκορι Πεκ συγκροτούν ένα αξέχαστο ρομαντικό ζευγάρι. Και η Οντρέϊ κατακτά με το καλημέρα το μοναδικό της Όσκαρ Α΄ γυναικείου ρόλου.

Η πριγκίπισσα του Χόλιγουντ

Για τα επόμενα δεκαπέντε χρόνια η Χέιμμπορν θα αποτελεί ένα από τα πιο δυνατά χαρτιά του Χόλιγουντ, με τον μισθό της να αυξάνεται ιλιγγιωδώς: από 12.500 δολάρια το 1953, σε 150.000 δολάρια το 1957 και σε 1,1 εκατ. δολάρια (για το «Ωραία μου κυρία») το 1964. Στο διάστημα αυτό θα προταθεί ακόμη τέσσερις φορές για Όσκαρ («Σαμπρίνα» - 1954, «Η ιστορία μιας καλόγριας» - 1959, «Πρόγευμα στο Τίφανι» - 1961, «Wait until dark» - 1967), θα παίζει πλάι στους κορυφαίους σταρ της εποχής (Χάμφρεϊ Μπόγκαρτ, Γκάρι Κούπερ, Κάρι Γκραντ κ.ά.), κλέβοντας πάντα τις εντυπώσεις, ενώ θα φωτογραφηθεί όσο ελάχιστα άλλα πρόσωπα στην ιστορία του θεάματος. Ταινία-καμπί στην καριέρα της το «Πρόγευμα στο Τίφανι» (1961) με σκηνοθέτη τον Μπλέικ Εντουαρντς: ως Χόλι Γκολάιτλι δημιουργεί έναν από τους χαρακτήρες-σύμβολα του αμερικανικού σινεμά, με το περίφημο μαύρο φόρεμα Givenchy και τις ξανθές ανταύγειες στα καστανά μαλλιά της να συναγωνίζονται σε

1. Με τον Γκάρι Κούπερ σε σκηνή της ταινίας «Picnic» (1956)
2. Η μεγάλη αδικημένη των βραβείων Όσκαρ του 1965, πλάι στη νικήτρια Τζούλι Αντριους

1. Νύφη, σε έναν γάμο που τελικώς... αναβλήθηκε: με τον πρώτο της έρωτα, Τζέιμς Χάνσον (1952)
2. Η αποθέωση του στυλ: «Πρόγευμα στο Τίφανι» (1961)
3. Σε κινηματογραφικό πλατό της δεκαετίας του 1950

«ΠΡΕΠΕΙ ΠΑΝΤΑ ΝΑ ΘΥΜΟΜΑΣΤΕ ΟΤΙ ΕΧΟΥΜΕ ΔΥΟ ΧΕΡΙΑ: ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΓΙΑ ΝΑ ΒΟΗΘΑΜΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΑΣ, ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΙΑ ΝΑ ΒΟΗΘΑΜΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ»

διαχρονικότητα την αβίαστη, εξωστρεφή υποκριτική της. Ωστόσο ο πιο δημοφιλής ρόλος της θα αποδειχθεί εκείνος της λαϊκής και απαίδευτης κοπέλας, την οποία αναλαμβάνει να μετατρέψει σε απαστράπτουσα «λαίδη» ο πλούσιος «Πυγμαλίων» Ρεξ Χάρσον. Η μεταφορά το 1964 του μιούζικαλ «Ωραία μου κυρία» στη μεγάλη οθόνη μπορεί να σάρωσε τα Οσκαρ, προς απογοήτευση όμως της Χέπμπορν αλλά και κάθε σώφρονος κινηματογραφόφιλου, η ίδια δεν προτάθηκε για βραβείο... Το 1967 δίνει μια ξεχωριστή ερμηνεία ως τυφλή και ανήμπορη γυναίκα που δέχεται επίθεση στο σπίτι της, στο θρίλερ «Wait until dark». Εκτοτε θα κάνει σποραδικές κινηματογραφικές και τηλεοπτικές εμφανίσεις.

1. Στην Αιθιοπία, με την ιδιότητα της Πρέσβειρας Καλής Θέλησης του ΟΗΕ (1988)
2. Σε νοσοκομείο του Μεξικού, μαζί με τον πρώτο της σύζυγο, Μελ Φερέρ. Η Οντρεϊ είχε τραυματιστεί πέφτοντας από το άλογο της (1959)

Οι άνδρες, η UNICEF, ο Ζιβανίσι

Τον Σεπτέμβριο του 1954 η Οντρεϊ Χέπμπορν παντρεύεται τον συμπρωταγωνιστή της στο «Πόλεμος και ειρήνη» Μελ Φερέρ και έξι χρόνια αργότερα αποκτούν έναν γιο, τον Σον. Η Οντρεϊ λατρεύει τον υπερπροστατευτικό Μελ. Μόνο που η... λατρεία τους θα διακοπεί το 1968: οι φήμες περί παράλληλου δεσμού του Φερέρ οδηγούν στην ήπια λύση του γάμου τους. Εναν χρόνο αργότερα γοητεύεται από έναν Ιταλιάνο. Ο ψυχίατρος Αντρέα Τότι, ο δεύτερος και τελευταίος σύζυγός της, θα της χαρίσει έναν ακόμη γιο, τον Λούκα, ωστόσο και αυτός ο γάμος θα λήξει με διαζύγιο το 1982. Τα δέκα τελευταία χρόνια της ζωής της θα τα ζήσει πλάι στον δανό ηθοποιό Ρόμπερτ

ΟΝΤΡΕΪ ΧΕΠΜΠΟΡΝ

Το τρισευτυχισμένο ζεύγος Χέμπμπορν-Φερέρ με τον νεογέννητο γιο τους, Σον (1960) Δεξιά: Στα γυρίσματα της ταινίας «Σαμπρίνα» (1954). Λίγη βοήθεια από τους τεχνικούς δεν έβλαψε καμία σκηνή του σινεμά

«ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ ΩΣ ΣΥΜΒΟΛΟ. ΕΓΩ ΚΑΝΩ ΑΠΛΩΣ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΜΟΥ»

Γουόλντερς. Και, όπως η ίδια δήλωνε, ήταν τα πιο ευτυχισμένα. Μαζί του η Χέμπμπορν γύρισε όλον τον κόσμο, για να επουλώσει, λες, το τραύμα από την ξαφνική φυγή του πατέρα της – στον αγώνα της UNICEF είχε ήδη στρατευτεί από τα μέσα της δεκαετίας του 1950. Εν έτει 1988 το χρίσμα της Πρέσβειρας Καλής Θέλησης, αφενός επιβεβαίωνε και αφετέρου ενέτεινε τις προσπάθειές της με στόχο τη βοήθεια των ορφανών παιδιών, καθώς και όσων μαστίζονταν από την πείνα, σε κάθε γωνιά του κόσμου. Αυτό είχε αποτέλεσμα να παραμελεί τη δική της εύθραυστη υγεία... Στα τέλη του 1992 η Χέμπμπορν ένιωσε έντονους πόνους στην κοιλιά. Η νόσος – καρκίνος – ήταν απόρροια της στενότητας της σχέσης της με το τοιγάρο.

Η Οντρεϊ άφησε την τελευταία της πνοή στις 20 Ιανουαρίου 1993 σε νοσοκομείο της Ελβετίας: είχε μεταβεί εσπευσμένως από το Λος Αντζελες στη χιονισμένη έπαυλή της, διότι εκεί ήθελε να γιορτάσει τα 63α γενέθλιά της. Το τζετ ανήκε σε φίλο του πιστού της φίλου Υμπέρ ντε Ζιβανσί. «Υπήρξες τα πάντα στη ζωή μου» της είχε πει κατά την τελευταία τηλεφωνική συνομιλία τους. Και το εννοούσε. Επί σαράντα χρόνια η Οντρεϊ Χέμπμπορν ενέπνεε τις συλλογές του γάλλου σχεδιαστή. Αυτός την έντυνε, τόσο στις ταινίες όσο και στις επίσημες εμφανίσεις της, ενώ το πρώτο του γυναικείο άρωμα, L' Interdit, σε εκείνη το είχε αφιερώσει. Στην πιο όμορφη, ευγενική και «αθλητική» γυναίκα που είχε γνωρίσει ποτέ. ●

Η Οντρεϊ Χέμπμπορν και ο επτά μηνών Σον ετοιμάζονται να πετάξουν για Ρώμη (1961) Κάτω: Στα παιδιά της Αιθιοπίας έδωσε και την ψυχή της (1988)

→ Τα βιβλία «Audrey Hepburn: The Paramount years» (Τόνι Νούρμαντ, εκδόσεις Boxtree Ltd) και «The Audrey Hepburn treasures» (Σον Χέμπμπορν Φερέρ, εκδόσεις Simon & Schuster Ltd), διατίθενται από τα βιβλιοπωλεία Ελευθερονόακης και Παπασωτηρίου.